ВУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 210 (6930)
СЕНТЯБРИИН
4
СУББОТО
1954 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадагшадта шангуудые барюулха гурим (1-дэхи нюур).

ГҮРЭНДЭ ТАРЯА ТУШААЛГЫЕ ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ЯБУУЛХА (1-дэхи нюур).

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ДОСКА (1-дэхи нюур).

Анхаралаа гол асуудалнуудта хандуулха (2-дохи нюур).

Б. Ширеторов. — Гүрэндэ һү тушаалга ба худалдалгые һайнаар эмхидхэхэ (2-дохи нюур).

С. Цыбиков. — Намаг хатааба (2-дохи нюур).

И. Тугутов. — Уралан нарижуулагша Аюров (2-дохи нюур).

ХАМАГ АРГА БОЛОМЖОЕО ХЭРЭГЛЭН, ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН ТЕМПЫЕ ХУРДАДХАХА (3-дахи нюур).

И. Балуров. — Машинануудые хадагалалга гуримшуулха (3-дахи нюур).

КИНО: **Д. Цыренжапов.** — «Газараар ябаһан эхэнэр» (3-дахи нюур).

П. Крайнов. — Япон арад американска эзэмдэлгэдэ эсэргүүсэн тэмсэнэ (4-дэхи нюур).

Вьетнамай Демократическа Республикын бии болоһоор 9 жэлэй ой (4-дэхи нюур).

Малай байра барилгые хурдадхаха

Нютын малажалые түргэнөөр хүргэхэ гүрэн түрын тон шухала удамшартай, эгээн хойшолуулашагүй зүйлэ мүн гэжэ партийн ЦК-гэй сентябрьска Пленум тэмдэглээ һэн. Эдэ малые һайнаар түхеэрэгдэһэн, ашаг байрануудаар хангалга малжалы амжалтатайгаар хүргөөлгын түлэ нүхэсэл болоно.

Малай байрануудые барихадань республикымнай колхозуудта гүрэн ба туһаламжа үзүүлнэ, удаан болзоорой мүнгэ урьһална, кооперацяар ажуулан, барилгын материал хэрэглэнэ. Промышленна предприятинуудые барилгада хэрэгтэй материалуудые: шэл, черепицэ, хирпиисэ, известко, цемент гэхэ мэтые, мүн тэрэлдэ малай фермэнүүдые механизаціяда түхеэрэлтэнүүдые колхозуудта гаргаһэ. Барилгын материал шэрэхэ, модо хүрөөдэхэ, малай байра барихэ бусадшье хүдэлмэридэнь колхозуудта бүхы хэмжээгээр туһалха ёһэн хэрэг машинно-тракторна станцинуудта даалгагданхай. Гадна, барилгын хүдэлмэрние эмхидхэлэй-техническэ талаарнь хутэлбэрилхын тула аймгуйсэдкомуудай дэргэдэ колхозуудай барилгын таһагууд бии. Колхозуудта барилгын саг үргэжын бригадануудые хүдэлнэ. Эдэ бүхы условинуудые барилгын хүдэлмэрние үргэнөөршье, түргэнөөршье ябуулха арга олгоно. Тиигэһэ тиитэгэ манай республика ой модоор баялиг. Тиимэһээ колхозуудые барилгын модоор дутанабди гэжэ гомодоохо шадахагүй гэ.

Республикын зарим колхозуудые малай байра барилгые яһала һайнаар эмхидхээд, амжалтатайгаар ябуулдаг, олон һайн байрануудые барина. Нударын аймагай колхозуудые, Сэлэнгын аймагай Маленковой, Ленинэй нэрэмжэтэ, Иволгын аймагай «Улаан Оронго», Курумканай аймагай Ленинэй, Баргажанай аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ ба бусад колхозуудые малай байрануудые олоор, байнаар баридаг болонхой. Эдэ колхозуудай хутэлбэрилэгшэд ба гэшүүд адуу малаа типовой һайн байрануудаар хангангүйгөөр малажалаа культурнаар эрхилхын, малайнгаа тоо толгойе саашадань олошоруулхын, ашаг үгэлгыень дээшэлүүлхын ёстогүй гэжэ ойлгоһон байна. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозодо дүршэлтэй колхозник нүхэр Цыцерунов бригадиртайгаар 60 хүнтөө барилгын томо бригада эмхидхэгдэнэ байна. Энэ бригада үйлэдбэриин, иргэдэй, культурно-ажабайдалай гэр бүлэй шангуудые барихын хажуугаар малай типовой байрануудые олоор барина. Тэдэнэр 1200 хониной хоёр, 300 үнеэнэй хоёр, 30 эхэ гахайн нэгэ байрануудые зэргэ барижа байнхай. Түмэн эбэртэ бодо малай ба хонидой хомодхогдоһон фермэнүүдые барижа байна. Үбһэ ба таряа хуряалгын нимэ халуун хүдэлмэриин үедэшье дорхашуул хүдэлмэреэ удааруулнагүй.

КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленум болбол үйлэдбэриин ба малай байрануудые барилгада нютагай материалые хэрэглэхэ, хирпиисэ, черепицэ, известко, шлакобетон гэхэ мэтые нэмэгдэрилгэ эмхидхэхэ шухала болоһан тухай заагаа һэн. Зарим колхозуудые шулуу шлакобетон гэхэ мэтын нютагай материал хэрэглэн, малай байрануудые бариха талаар яһала ехэ юумэ хэнэ. Жэшээнь, Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхоз шлакобетоноор племенной үедэй байра баряад, мүнөө шулуугаар тахяагай байра барижа байнхай.

Малай байрануудые барилгадань колхозуудта гүрэнэй, промышленна предприятинуудай зүгһөө ехэ туһаламжа үзүүлэгдэнэ гээшэ. Тиигэбэшье, республика дотор бүхы дээрээ малай байрануудые барилгын хүдэлмэри хангалтатайгаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Энээн тухай мүн «Правда» газетэ өөрынгөө сентябриин 1-нэй номерой статья соо тэмдэглээ. Энэ жэлдэ түсэбэй ёһоор республикын колхозуудта малай 600 үлүүтэй байрануудые, тэрэ тоодо 25 комплексно механизированнэ фермэ баригдаха зэргэтэй аад, үнгэрэгшэ найма һара соо оройдоо 100 хүрэхэгүй байрануудые ашаглалгада оруулагдаһан байна. Олон аймагуудай партийна, советскэ органууд, МТС-үүд ба колхозуудые малай байрануудые барилгада анхаралаа үшөөл багаар хандуулна. Зарим колхозуудта барилгын бригадануудые тараагдажа, дархашуул үбһэ ба таряа хуряалгын хүдэлмэридэ табигдана, «хүн үгы» гэһэн шалтаг баряад, байрануудые барижа дүүргэнгүй, хэдэн жэлдэ хэбтүүлжэ, муудхаажа байһан баримтануудые үзэгдэнэ. Мүнөөхи Сэлэнгын аймаг соо абаад үзэбэл, Үбэр-Зөөхэйн сомоной Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз 500 хониной байха байрые гурбан жэлдэ барижа байна. Колхозой правлени ба тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Дансорунов «хүн үгы» гэһэн үрэгүй шалтагаанаар мүнөө энэ байрын барилгые ороһодонь зогсоожорхёо. Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени ба түрүүлэгшэ нүхэр Шагдыров оройдоо 15 хүнөөр бүридхэгдэһэн барилгын бригадатай аад, мүнөө тэрээнээ тараажа, үбһэ хуряалгада гаргаа. Тиимэһээ хонидой байрануудай барилга эндэ хойшо татагдаба. Тамчын сомоной Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо баһал нимэ юумэ үзэгдэнэ. Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозуудта томодхогдоһон фермэнүүд баригдаха аад, оройдоо арбаад хүн худэлгэгдэжэ, барилга урагшаа ябуулагданагүй. Эдэ колхозуудые шефтээ абаһан «Забайкаллестрансстрой» трест, «Лесбумстройн» барилгын-монтажна управлени өөдтэй юумэ хээгүй.

Республика дотор малай байрануудые барилгын нимэ ехэ гээгдэлдэ ороһон нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, колхозно барилгын аймагуудтахи таһагууд ба республиканска управлени (начальнигынь нүхэр Метанин, инженерынь нүхэр Костогрыз) энэ худэлмэрние эмхидхэлэй-техническэ талаарнь ёһото һайнаар хутэлбэрилнэгүй.

Малай байрануудые барилгын гэгдэлые дары түргэн усадхахын тула юу хэхэ хэрэгтэйб? Түбхын түрүүн колхозуудта барилгын бригадануудые нэргээхэһээ гадна, үшөө олон хүнүүдые нэмэжэ табиха, бригадануудые мори унаа, зэр зэмсэгээр гүйсэд хангаха, барилгын материал бэлэдхэхэ ба зөөхэ хэрэгтэй. Барилгын асуудалые аймагуудай партийна, советскэ органуудта, МТС-үүд ба колхозуудта зүбшэн хэлсэжэ, барилгые түргэдхэхэ хэмжээ абаха, барилгын түлөө колхозуудые болон МТС-үүдэй хутэлбэрилэгшэдэй, колхозно барилгын аймагай таһагуудай, барилгын бригадануудай бригадирнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала.

Үбэлжэлгын эхилтэр хаа хаанагүй малай шэнэ байрануудые барижа, хуушануудыень заһажа дүүргэхэ тушаа нютагуудтахи партийна, советскэ органууд болон МТС-үүд яаралтай хэмжээ абаха ёһотой.

Гүрэндэ таряа тушаалгые эршэмтэйгээр ябуулха

Эмхитэйгээр эхилбэ

ЦАКИР. (Телефоноор абтаба). Һүүлэй үедэ хура бороо ехээр орожо, Закаменай аймагай колхозуудта шэнэ ургаса хуряалгые нэгэ бага удааруулба. Гэбэшье, эндэхи колхозуудые Закаменай МТС таряа хуряалгада бэлэдхэлэйнгээ зарим дутагдалнуудые усадхажа, хэдэхэн хоног соо наранай гарахада таряанай шарламсаар шэнэ ургасаяа түүбэрилэн хуряажа захалаа. Жэшээлхэдэ, «Майн 1», Ленинэй, Хамниин сомоной Сталинай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудые уржадэрэй таряа хуряалгада ороо. Эдэ колхозуудые энэ жэлэй ургаса хуряалгые яһала һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаба. Жэшээлхэдэ, «Майн 1» колхоз эртээнһээ ургаса хуряалгада бэлэдхэжэ, таряанайнгаа тогуудые заһабарилаа, нэгэ шэнэ ток бариба. Амбаар, складуудаа бэлэдхэжэ, дезинфекцилээ, полевой станаа сагаадаад, шэмэглэбэ. Мүнөө колхозой полевой станда ураннһайханай, политическэ, техническэ номуудаар, газетэ, журналнуудаар элбэг улаан булан худэлмэрилнэ. Тэрээн соо радиоприёмник тодхогдоо. Колхознигууд болон механизаторнууд сүлөөтэй сагтаа улаан булан соогоо орожо, номуудые, газетэ, журналнуудые уншана, шатар, даам табина, радио шагнана.

Энэ колхозой полинууд дээрэ мүнөө Закаменай МТС-эй комбайнернууд Бато Шагдуржаповай, Аюша Очировай комбайнова агрегадууд таряа хадажа байна. Түрүүшын 40-өөд гектар хадагдаад, гүрэндэ тушаагдаха таряан бэлэдхэгдэжэ, хатаагдажа байна.

Таряа хуряалгада ябажа байһан колхознигууд болон механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрбэ. Тэдэнэр дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абана. Жэшээлхэдэ, комбайнер Аюша Очиров энэ жэлдэ 650 гектар таряа һайн шанартайгаар хуряаха уялга абаад, мүнөө эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Һаяын үдэрнүүдтэ аймагай бусад колхозууд таряа хуряалгадаа орохонь.

А. Дамдинов.

Түрүүшын таряа—гүрэндөө

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Иволгын аймагай колхозуудай полинууд дээрэ таряа хуряалгын худэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулагдажа байна. Аймагай колхозууд таряа хуряажа эхилһэн түрүүшын үдэрнүүдһээ хойшо гүрэндэ шэнэ ургасын таряа тушаажа захалба. «Улаан Оронго» колхозой гэшүүд шэнэ ургасын таряанһаа 100 гаран центнер, «III-я пятилетка» колхоз 200 шахуу центнер ороохо бэлэдхэлэй пунктнуудта абаашажа, гүрэндэ уялгата түлэбэридөө тушаагаад байна. Мүн Ленинэй, XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд шэнэ ургасын таряанһаа гүрэндэ таряа тушаажа захалба.

И. Халтурин.

Мальцевай арга методые зүбшэн хэлсэлгын конференци

Түнхэнэй аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо Курганска областийн Шадринска районой «Заветы Ленина» колхозой таряанажалай худэлмэрилэгшэ-новатор, Сталинска шангай лауреат Т. С. Мальцевай худэлмэриин дүй дүршэл тухай асуудалаар аймагай колхозуудай түрүүшүүлэй, тракторна болон таряанажалай бригадануудай бригадирнуудай, худөө ажахын мэргэжэлтэдэй, МТС болон колхозуудай хутэлбэрилэгшэдэй конференци болобо.

Мальцевай арга метод тухай элидхэл Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой агроном нүхэр Стрелков хээ. Конференцидэ хабаадагшад элидхэлые ехэ һонирхон шагнаһан байна. Элидхэл тушаа олон хүн үгэ хэлээ. Бригадирнууд нүхэд Попов, Таханов, Шараев агрономууд нүхэд Хомутов, Византийский, Донской болон бусад үгэ хэлэхэдээ энэ шэнэ арга методые хэрэглэжэ шадаха байһанаа мэдүүлбэ.

Конференцидэ хабаадагшад энэ шэнэ арга методые һайшаагаад, тэрэниие үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гэһэн шиидхэбэри абаба.

Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз туршалгынгаа участок дээрэ газарай хүрьһые урбуулангүйгөөр гүнзэгыгөөр хахалһан байна.

Э. Жанчипов.

Республикын аймагуудта пар хахалалгын ябаса тухай

1954 оной сентябриин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Шэнэ газар хахалалга	Пар хахалалга
Иволгын	238,7	102,4
Түнхэнэй	232,0	98,7
Сэлэнгын	178,4	126,8
Кяхтын	156,6	116,7
Хэжэнгын	128,8	109,2
Прибайкальска	120,0	79,1
Баргажанай	116,3	117,8
Курумканай	114,0	85,6
Б-Кударын	113,2	78,7
Кабанскын	109,3	87,8
Зэдын	104,4	93,6
Яруунын	97,5	100,8
Бичурын	89,4	88,6
Ториин	88,0	99,5
Мухаршэбэрэй	85,8	103,6
Кударын	82,0	92,0
Хориин	76,7	91,8
Тарбагатайн	74,7	99,2
Заиграйн	72,5	73,7
Закаменай	64,1	48,9

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ДОСКА

Аймагай Советэй гүйсэдкомуудай, КПСС-эй айкомуудай болон БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын зууршалгаар хониной нооһо хайшалалгаар һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһанай түлөө доро дурсагдаһан колхозуудай хониной-товарна фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд республиканска Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэбэ:

ИВОЛГЫН АЙМАГ

«КОММУНИЗМ» колхозой ахалагша хонишон **Ц. Ц. Бардуев**— хонин бүриһөө 3,07 килограмм нооһо хайшалһан;

«КОММУНИЗМ» колхозой ахалагша хонишон **Д. Ганжуров**— хонин бүриһөө 2,77 килограмм нооһо хайшалһан;

«КОММУНИЗМ» колхозой хонишон **И. И. Кокорин** — хонин бүриһөө 2,77 килограмм нооһо хайшалһан;

«КОММУНИЗМ» колхозой хонишон **Д. Ганжурова** — хонин бүриһөө 2,77 килограмм нооһо хайшалһан;

«УЛААН ОРОНГО» колхозой ахалагша хонишон **Б. Н. Гармаева** — хонин бүриһөө 2,72 килограмм нооһо хайшалһан;

«УЛААН ОРОНГО» колхозой хонишон **Р. Сакияева** — хонин бүриһөө 2,72 килограмм нооһо хайшалһан;

«КОММУНИЗМ» колхозой ахалагша хонишон **Ч. Ринчинов**— хонин бүриһөө 2,65 килограмм нооһо хайшалһан;

«КОММУНИЗМ» колхозой хонишон **Ц. Х. Ринчинова** — хонин бүриһөө 2,65 килограмм нооһо хайшалһан;

«КОММУНИЗМ» колхозой ахалагша хонишон нүхэр **Намхайцыренов**—хонин бүриһөө 2,54 килограмм нооһо хайшалһан;

«КОММУНИЗМ» колхозой ахалагша хонишон **Ринчин Цыбиков** — хонин бүриһөө 2,5 килограмм нооһо хайшалһан;

«УЛААН ОРОНГО» колхозой ахалагша хонишон **Ц. Будаева**— хонин бүриһөө 2,4 килограмм нооһо хайшалһан;

«УЛААН ОРОНГО» колхозой хонишон **Д. Цынгунова** — хонин бүриһөө 2,4 килограмм нооһо хайшалһан;

«УЛААН ОРОНГО» колхозой хонишон **Н. Бадмаева** — хонин бүриһөө 2,4 килограмм нооһо хайшалһан;

«УЛААН ОРОНГО» колхозой ахалагша хонишон **Ц. Ц. Цыбендоржиев** — хонин бүриһөө 2,4 килограмм нооһо хайшалһан;

«УЛААН ОРОНГО» колхозой хонишон **О. Цыбендоржиева** — хонин бүриһөө 2,4 килограмм нооһо хайшалһан;

«КОММУНИЗМ» колхозой ахалагша хонишон **Б. Бадмацыренова** — хонин бүриһөө 2,2 килограмм нооһо хайшалһан;

«КОММУНИЗМ» колхозой ахалагша хонишон **Л. Ц. Дамбаев** — хонин бүриһөө 2,1 килограмм нооһо хайшалһан;

«УЛААН ОРОНГО» колхозой ахалагша хонишон **Ш. Нимаев**— хонин бүриһөө 2,06 килограмм нооһо хайшалһан;

«УЛААН ОРОНГО» колхозой хонишон **Б. Нимаева** — хонин бүриһөө 2,06 килограмм нооһо хайшалһан;

«УЛААН ОРОНГО» колхозой ахалагша хонишон **Х. Жигмитова** — хонин бүриһөө 2,02 килограмм нооһо хайшалһан;

«УЛААН ОРОНГО» колхозой хонишон **Д. Юмова** — хонин бүриһөө 2,02 килограмм нооһо хайшалһан;

«УЛААН ОРОНГО» колхозой ахалагша хонишон **Ц. Х. Чимитова** — хонин бүриһөө 2,02 килограмм нооһо хайшалһан.

Бэлшээри дээрэ

Бичурынгаа аймаг соо томохон тосхонуудай нэгэн болохо Бага-Куналейһээ долоон километрын газарта оршодог Гутайн талада артелиин мал жэлһээ жэлдэ зуһадаг юм. Мүнөө тэндэ Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хониной фермэ бии. Энэ фермэ аймаг соогоо түрүү фермэнүүдэй нэгэниинь болоно. Нарин ба нарибтар нооһотой 1500 шахуу хонидые энэ фермынхид харуулһалдаг. Тэдэнэр хонидһоо ехэ нооһо хайшалхын ба хүсэ шадалыень дээшэлүүлхын хойнооо ехэ оролдолго гаргана. Үбэлдөө туража ондо ороһон хэдэн арбаад хонидоо тэдэнэр суглуулжа, нэгэ отара болгоо. Үдэшэ үглөөниинь овес, шэниисэ үгэдэг ба һайн бэлшээри дээрэ адуулдаг байгаа. Хэдэн һара тухай болоод тэдэ хонидынь һайжаржа, тобир тарган болоо.

Хонишод үглөөнэй һэрюундэ хонидоо адуулганда гаргадаг. Наранай халуунда хонидоо хотолуулан, һүүдэр газарта хэбтүүлдэг. Хонишод ногоо һайнтай хотогор газараар хонидоо бэлшээхэ зуураа, бэлшээрээ үдэр үдэртөө урилжа байдаг. Үдэһөө хойшо бага һэрюу оруулаад, хонидоо үдэшэ орой болотор бэлшээдэг. Үдэртөө хонишод хонидоо 2 дахин уһалча. Хонин бүриһөө 3,2 килограмм нооһо абаһанайнгаа ашаар тэдэнэр 107 мянган түхэриг олзо колхоздоо оруулба.

Тэдэнэр хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаха хүндэтэ эрхэ олохын түлөө тэмсэнэ. Прасковья Лаврентьевна Игумнова выставкэдэ хабаадалсаха эрхэ олос.

М. Фалилеев,
Г. Антонов.

Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадагшадта шангуудые барюулха гурим

Выставкэдэ хабаадаһан хүдөө ажахын түрүүшүүлдэ медальнууд болон шангуудые барюулха гуримые хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэнэй Главна Комитет тодорхойлбо.

Хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадагшадта үгтэхэ болоһон медальнууд, тэрэшэлэн дипломууд болон үнэмшэлгэнүүд нютагуудта, республиканска, хизаарай, областной болон районно центрнүүдтэхи хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөнүүд дээрэ, үгышье һаа сэхэ колхозуудта, МТС-үүд болон совхозуудта барюулагдаха юм.

Холын районуудһаа (Сахалин, Камчатка, Якутска АССР, Тувинска автономно область, мүн холын хойто районуудые) выставкэдэ ерээшэд үнэмшэлгэнүүд болон медальнуудые Москвада абаха юм.

Автомашинануудые, мотоциклнуудые, велосипедүүдые, оёдолой машинануудые, радиоприёмникнигуудые, мүн бусад шангуудые выставкэдэ хабаадагшын ажаһуудаг адресаар сэхэ колхозуудые, совхозуудые, машинно-тракторна станцинуудта эльгээгдэхэ юм. Бүхы шангуудые дээрэ (часынуудһаа гадна) нимэ үгэнүүд бэшэгдэнхэй: «1954 оной хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкын шан».

(ТАСС).

ХҮДӨӨ АЖАХЫН МАШИНАНУУДЫЕ ХҮДӨӨ ЭЛЬГЭЭНЭ

1. Украинска ССР. Петровскын нэрэмжэтэ Херсонско локомобильна завод колхозно кормозапарнигуудта хэрэглэгдэхэ «СТ-100» гэжэ ууралаар худэлдэг теплофикационно стационарна түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргадаг болоо.

Жэлэй дүүрэхэ хүрэтэр тус завод нимэ 400 түхеэрэлгэ бүтээн гаргаха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: МТС-үүдтэ эльгээхын урда тээ шэнэ түхеэрэлгэ шалгаи хаража байна.

2. **Узбекскэ ССР.** Ворошиловай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын машина бүтээлгын Ташкентскэ заводто продукциин өөрынь үные химдаруулхын түлөө, хүдөө ажахын машинануудые олоор бүтээн гаргахын түлөө социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой талмай дээрэ. МТС-үүдтэ ба колхозуудта эльгээхээр бэлэдхэгдэһэн хлопок сэбэрлэлгын машинануудые.

ТАСС-эй фотохроникэ.

АНХАРАЛАА ГОЛ АСУУДАЛНУУДТА ХАНДУУЛХА

Гашейн МТС-эй зонодохи партиин Мухаршэбэрэй айкомой инструкторска группын хүдэлмэри тухай тоосоо КПСС-эй обкомой бюро тээсэгэн хэлсэһэн байна. Тус бюро дээрэ Гашейн МТС-эй зонодохи КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Разуваевай хэһэн элидхэлһээ доро толилогдобо.

Үнгэрэгшэ жэлэй декабрьда, КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолтой зохилдуулагдан Гашейн МТС-эй зонодо КПСС-эй айкомой инструкторска группа байгуулагдаа һэн.

Энэ группын үмэнэ ехэ ба харюусалгатай зорилгонууд табигдаһан байгаа. КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй заабариин ёһоор, колхозууд болон МТС-үүдэй партийна организацинуудай эмхидхэлэй-партийна ба политическэ бүхы хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ, орооһо таряа, мяха, һү, нооһо болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудай үйлэдбэрилгые дээшэлүүлгэдэ үргэн ниитые элсүүлхэ хэрэгтэй байгаа.

Ямаршье ажалда амжалта туйлахын тулада анхаралаа гол шухала асуудалда зорюулха хэрэгтэй гэжэ парти һургадаг. Тиин тон шухала зорилгонуудые шиидхэхэ шадабаритай, мэргэжэл ехэтэй кадрнуудаар колхозууд болон МТС-үүдые бэхижүүлхэ гээшэ гол асуудал байһан байба. Инструкторска группа болото дээрээ өөрынгөө хүдэлмэриие энэ асуудалһаа эхилһэн юм.

Ажахын һалбаринуудта коммунистнууд хэр зүбөөр хубаарилан табигдааб гэжэ бүхы партийна эхин организацинуудта хаража үзэгдэнэн байгаа. Группа хадаа колхозно ажахын шиидхэхы һалбаринуудые бэхижүүлгэдэнь эхин парторганизацинуудта туһалаа. Жэшээнь, үбэлэй үедэ малажалда хүдэлмэрилхын тулада гушан коммунист нэмээгдэжэ эльгээгдээ һэн.

Гэбэшье, энээгээр хизаарлажа болохогүй байгаа. Колхозуудтахи ажал хэрэгые шэпжэлжэ үзөөд байхада, колхозно хүтэлбэрилхы кадрнуудые, тусхайлхада, бригадирнууд болон фермэнүүдэй даагшадые шэлэн оложо, хубаарилан табилга хэдэ хэдэн колхозуудта хайша хэрэгээр үнгэргэгдэнэн байгаа. Элдэб мэргэжэлэй олон тоото кадрнуудай дунда хэрэгтэ хэрэгүй хүнүүд — архишад, зохихо бэлэдхэлгүй, ажал хэрэгэй ба эмхидхэлэй шадабаригүй хүнүүд бии байшоо. Инструкторска группа эдээнние һэлгэхэ тушаа асуудалые колхозуудай правлениинүүдтэй, эхин парторганизацинуудтай хамта шиидхэһэн байна. Тэдээндэ орходоо бэлэдхэл ехэтэй хүнүүд орондонь оруулагдаһан байгаа. Жэшээлхэдэ, «Гигант» колхозой таряанажалай гурбадахи бригадын бригадираар агроном коммунист нүхэр Песков дэбжүүлэгдэнэн байна. Тэрэ хадаа эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ эхилээд, хабарай тарилгые колхоз соогоо түрүүлэн дүүргээ.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ бэлэдхэл һайнтай, оролдосотой ба шадабритай хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн оложо дэбжүүлхэ хэмжээ-ябуулганууд бусадшье колхозуудта үнгэргэгдөө. МТС-эй харьяата колхозуудта бүхыдөө таряанажалай бригадануудай арбан бригадир, колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй хоёр орлогшо, фермэнүүдэй таван даагша һэлгэгдэнэн байна. Тракторна бригадануудай бригадирнуудаар табан хүп шэнээр дэбжүүлэгдээ.

Гэбэшье, кадрнууд тушаа асуудал энээгээр хизаарлагдаагүй. Һула хүдэлмэрилэгшэдые һэлгэхэтээ хамта, инструкторска группа болбол кадрнуудые хүмүүжүүлгэ һайжаруулха, тэдэнэй политическэ эрдэмые ба ажалай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые абана. Тиин колхозой түрүүлэгшэнэр, таряанажалай бригадануудай бригадирнууд болон фермэнүүдые даагшанарай семинарнууд ходоодоо үнгэргэгдэжэ байдаг. Артельнэ үйлэдбэриие хүгжөөлгын шухала асуудалнууд тэдэ семинарнууд дээрэ табигдадаг, хүдөө ажахые саашадань дэбжээлгэдэ зорюулагдаһан парти, правительствын шиидхэбэринүүд зүбшэн хэлсэгдэдэг байна. Үүн энэ жэлдэ партийна организацинуудай секретарьнарай семинар гурба дахин үнгэргэгдөө.

Гэхэтэй хамта, кадрнууд тушаа хэгдэдэг хүдэлмэрндэхи дутагдалнуудые хүсэд усадхажа үшөөл шадаагүйбди гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Инструкторска группа болбол партийна организацинуудай секретарьнарта, үүн колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ туһалажа үшөө багаар үзүүлнэ.

Парти доторой хүдэлмэрийн хэмжээе үргэхэ, колхозууд болон машинно-тракторна станцинуудай ажахын ба политическэ ажабайдалда эхин парторганизацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ зуураа, инструкторска группа болбол партийна суглаануудта бэлэдхэлгэдэ, тэдээнние үнгэргэлгэдэ ехэ анхарал хандуулна. Урдань «Путь Ленина», Булганинай нэрэмжэтэ колхозуудай партийна организацинуудта суглаануудхаа-яа үнгэргэгдэдэг, тэдээн дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүд үсөөн бэшэ ушарта саарһан дээрээ үлэдэг байгаа. Инструкторска группа тэндэхи партийна организацинуудай секретарьнарые һэлгэнгүйгөөр, зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха асуудалнуудые шэлэн олохо, суглаануудта бэлэдхэхэ, абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые эмхидхэхэ талаар тэдэнэртэ ходоодоо туһалжа байдаг. Гэбэшье, суглаануудые саг сагтань үнгэргэжэ байлга колхозууд болон МТС-үүдэй ажахын болон политическэ ажабайдалай асуудалнуудые оперативнаар хүтэлбэрилгэһөө инструкторска группые сүлөөлдэг бэшэ, харин тэрээнэй харюусалгые улам дээшэлүүлдэг байна. Заримдаа хойшолуулжа яашье болошоогүй тон шухала асуудалнуудые оперативнаар шиидхэхэ саг болодог. Энэ талаар доро дурсагдаһан ушарые жэшээ болгон харуулхамни.

«Коммунизм» колхоздо тэжээл бэлэдхэлэй ябасатай танилсаад, эндэ техникэ олон тоото участогуудта ехээр тарашанхай гэһэн тобшолол группын хүдэлмэрилэгшэд хэһэн байна. Энэ хадаа агрегадуудые техническэ талаарнь һайнаар хангаха, тракторна тармуурнууд болон стогометателиие зүбөөр ашаглаха арга олгодогүй байгаа. Бидэнэр энэ асуудал тушаа механизаторнуудтай хөөрэлдэн зүбшэһэн байгаабди. Тэдэнэр хадаа комбайнуудые бүлэг бүлэгөөрнь ашагладаг ёһоор үбһэ хуряалгые комплексноор ябуулха гэжэ дурадхаһан байна. Колхоздо сабшалангай нэгэ үргэн ехэ участок ойроо хүртөөдүй байба. Эндэ инструкторска группын дурадхалай ёһоор МТС-эй дирекци тракторна сенокосилка, тармуурнууд болон стогометателиие хүдэлмэрилүүлбэ. Иимэ хэмжээ абаһанай эсэстэ ажалай бүтээсэ эрид дээшэлжэ, бригада хадаа үбһэ комплексноор хуряалгые бодотоор бэелүүлхэ арга олоһон байна. Үбһэ хуряалгын машинануудые комплексноор ашаглалга үргэлжэ ехэ сабшалантай бүхы колхозуудта үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ һанана б.

Бригадануудта ходоодоо ябажа байдаг туладаа группын хүдэлмэрилэгшэд хойшолуулангүй түргэнөөр шиидхэгдэхэ ёһотой бусад олон асуудалнуудые колхозуудай правлениинүүдэй, МТС-эй дирекциин, партийна организациин үмэнэ табидаг.

Инструкторска группын гол зорилго хадаа хүнүүдэй дунда хүдэлмэрилхэ ябадал болоно, юуб гэхэдэ, ямаршье хэрэгэй амжалта түбхын түрүүндэ хүнүүдһээ, тэдээнэй оюун мэдэрэлһээ, ажалай эдэбхи болон үүсхэлһээ дулдыдадаг бишуу. Тиимэһээ өөрынгөө хүдэлмэриин түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн, группа хадаа үргэн ниитын дунда ябуулагдадаг партийно-политическэ хүдэлмэриие шангадхалгада, хүдөө ажахын асуудалнуудай талаар парти, правительствын тогтоолнуудые бодотоор бэелүүлгэдэ тэдээнние элсүүлгэдэ гол анхаралаа табиһан байна. КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска, февральско-мартовска, июньска Пленумүудэй тогтоолнууд хадаа колхознигуудай, механизаторска кадрнуудай дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэриин үндэһэ һууринь болоһон байна.

Инструкторска группа партийна эхин организацинуудтай хамта агитколлективүүдые хаража үзөөд, тэдээнэй составта бэлэдхэл ехэтэй коммунистнууд, үүн түрүү колхознигуудые, механизаторнуудые, хүдөө ажахыг мэргэжэлтэд болон интеллигенциие нэмэжэ оруулһан байна. Үүнөө үедэ колхозууд болон МТС-эй партийна организацинуудай агитколлективүүдтэ 120 агитатор тоологдоно. МТС-эй дэргэдэ лекторскэ нэгэдэл эмхидхэгдэжэ, тэрээндэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, главна мэргэжэлтэд оруулагданхай. Агитаторнуудта заабари үгэлгэ нилээд гуримнуулагдаа. Үүнөө агитаторнуудай семинар һарадаа хоёрһоо үсөөн бэшэ дахин үнгэргэгдэнэ. Семинарнууд дээрэ агитаторнуудта зорюулагдан хүдөө ажахын асуудалнуудай талаар парти, правительствын шиидхэбэринүүд тухай, советскэ үүрэнэй гадаадын политика тухай лекциинүүд болон элидхэлнүүд хэгдэнэ, методическа зүбшэлнүүд үгтэнэ.

Һүүлэй хоёр һарын туршада МТС-эй лекторскэ нэгэдэлэй хүсөөр механизаторнуудта зорюулагдан гуша гаран лекци болон элидхэлнүүд хэгдээ. МТС-тэ «За рулем» гэжэ ханын газетэ, «Рашпиль» гэжэ сатирическэ бюллетень ходоодоо гаргагдажа байдаг, харуулан ойлгуулха агитаци хэрэглэгдэнэ. Үбэлэй үедэ неделидэ хоёр удаа политинформаци ба механизаторнуудай техническэ һуралсал үнгэргэгдэжэ байдаг.

Гэбэшье, үргэн ниитын дунда политическэ хүдэлмэри ябуулха зуураа, инструкторска группын гаргадаг дутагдалнууд тухай дуугай үнгэржэ болохогүй. Бидэнэр хадаа эгээ гээгдэнги колхознигуудтай тус тустайнь хөөрэлдөө хаа яа үнгэргэнэбди, научно- атеистическэ пропагандын асуудалнуудта анхаралаа һуларуулаабди. Эгээ нимэһээ шажан мүргэлэй һайндэрнүүдэй үедэ зарим колхознигуудай хүдэлмэридөө гарадаггүй, архидадаг баримтануу үзэгдэнэ. Ажалшадай элүүр энхэ ажабайдалтай байха тушаа пропагандада зохихо анхарал үшөөл табигданагүй.

Үүнөө үедэ бүхы колхозууд, таряанажалай ба тракторна бригадануу д, малажалай фермэнүүд социалистическэ мүрысөөндэ хабаадуулагданхай. Тракторна бригадануудай абаһан уялгануудай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһаниинь ходоодоо шалгагдажа байдаг. Бригадануудай мүрысөөнэй дүнгүүд показателиин досканууда бэшэгдэнэ, «Дайшалхы хуудаһануудта» толилогдоно, эрхим трактористда дамжуулгын тугхан барюулагдана. МТС-эй профорганизаци механизаторнуудай мүрысөөнэй дүнгүүдые харуулһан бюллетень һарадаа гурба дахин гаргана. МТС-эй дирекциин ба парторганизациин дамжуулгын Улаан туг түрүү бригадада үгтэдэг.

Хоорондоо мүрысэһэн колхозуудай уялгануудай дүүргэлтэ квартал бүхэндэ гаргагдажа байдаг. Энээнэй тулада тусхай комиссинууд байгуулагдадаг юм. Комиссиин гэшүүд шалгалтын дүнгүүдые хамтын суглаануу д болон зүблөөнүүд дээгүүр колхознигуудта мэдээсэдэг. Тэдэ дүнгүүд мүн ханын газетэнүүдтэ толилогдодог юм.

Үүнөө жэлдэ МТС-эй харьяата колхозуудта хабарай тарилгын кампани эмхитэй һайнаар үнгэргэгдөө. Хабарай культурануудые тариха түсэб 102 процент дүүргэгдээ. 7181 га газарта хэрээһэлүүлэн ба нарин рядтайгаар таригдаһан байна. Хартаабха гол түлэб квадратно-гнездовой аргаар таригдаа. МТС шэнэ ба боро газар хахалха түсэбөө дүүргэһэн, шэнэ газар дээрэ тарилга хэхэ түсэбөө 118 процент дүүргэһэн байна.

Колхозуудта 10 ток механизацилагдаа, 400 үнеэнэй байха 4 байра, 1500 хониной байха 3 байра, гахайн 2, тугалай 2 байра болон бусад барилганууд баригдажа байна.

Гашейн МТС-эй зонодохи инструкторска группа үргэн ниитын дунда политическэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха талаар зарим тэды дүй дүршэлтэй болоо. Бидэнэр бии байһан дутагдалнуудаа усадхахын, колхознигууд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй дунда хүмүүжүүлгын ба эмхидхэлэй хүдэлмэриие шангадхахын тулада саашадаа бүхы хэмжээнүүдые абажа, энээнэй үндэһөөр колхозно үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые эрид дээшэлүүлхэ зорилгонуудай амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ ябадал туйлахабди.

* * *

Партиин областной комитет Гашейн МТС-эй зонодохи КПСС-эй Мухаршэбэрэй айкомой инструкторска группа үргэн ниитын дунда ябуулагдажа байдаг хүдэлмэриин талаар зарим тэды һайн дүй дүршэлтэй болоо гэжэ тэмдэглэбэ. Гэбэшье, группын хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии. Гашейн МТС-эй харьяата колхозууд ороӧھо тарянай ажахые хангалтагүйгөөр хүгжөөнэ, хахалагдадаг газарай, сабшалангай ба бэлшээриин 100 гектар бүриһөө мяха, һү болон нооһо багаар абана. Мухаршэбэрэй аймагай город шадар оршодот байбашье, Гашейн МТС-эй зонын колхозуудта овощь ургуулга хангалтагүйгөөр табигданхай.

Ороӧھо тарянай ажахые, ниитын малажалые ба овощь тарилгые хүгжөөлгэдэхи ехэ дутагдалнууд юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ машинно-тракторна станци болон колхозууд колхозно үйлэдбэриие саашадань хүгжөөлгын ехэ арга-боломжые һулаар ашаглана.

Инструкторска группын хүдэлмэридэхи ехэ дутагдал юуб гэхэдэ, тус группа колхозуудай болон машинно-тракторна станциин ажалые мууса мэдэнэ, колхозно үйлэдбэриие хүгжөөлгын холын хараата гол асуудалнуудые табижа шиидхэхэ хэрэгтэнь эхин парторганизацинуудта багаар туһална, газартаряалангай ба малажалай мастернуудай дүй дүршэлые халирхайгаар шудална, хүдэлмэреэ ябуулхадаа колхозууд болон МТС-үүдэй түрүү хүнүүдтэ зарримдаа түшэглэнэгүй. Зарим ушарта үргэн ниитын дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэри колхозууд болон МТС-үүдэй тодорхой зорилгонуудһаа таһархайгаар үнгэргэгдэнэ. Механизаторнуудай дунда хэгдэдэг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин тус МТС-тэ һулаар табигдаһан ябадал хадаа ехэхэн дутагдалмүн.

Машинно-тракторна станци хадаа колхозно үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэхи шиидхэхы хүсэн, социалистическэ үүрэнэй зүгһөө колхозуудые хүтэлбэрилгэдэхи тон шухала пункт мүн. Тиимэһээ айкомой инструкторска группа хадаа МТС-эй эхин парторганизацида бодото туһаламжа үзүүлхэ, тэрээнэй анхаралые механизаторнуудые хүмүүжүүлгэдэ хандуулха ёһотой.

Партиин обком тус инструкторска группада, партиин Мухаршэбэрэй айкомдо зохихо заабаринуудые үгэһэн байна.

Техникумэй хамһабариин ажахыда

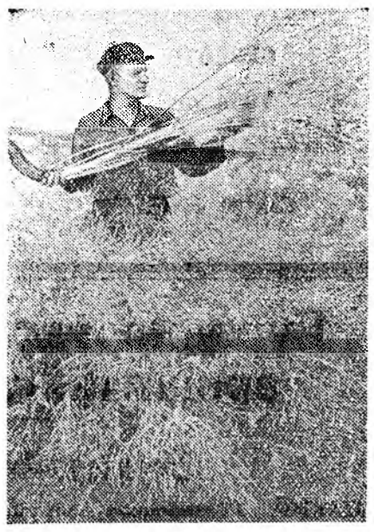

Бурят-Монголой хүдөө ажахын техникумэй хамһабариин ажахы техникумэй багша нүхэр Левенкын зохёһон агротехникые хэрэглэн, үрэһэнэй үндэр ургаса хуряана. Мүнөө жэлдэ илангаяа һайн ургаса абтахань. Гектарһаа 30 гаран центнер турнепсын үрэнэн суглуулагдаха байна гэжэ харагдаба.

Тэрэнэй агротехникэ иимэ байна. Үрэһэ абаха турнепсэ уридшалан ургуулагдангүйгөөр ленточнэ аргаар эртын болзорто һуулгагдана. Тарилга агротехникын талаар гүйсэд хангагдаһан байна. Тиихэдээ ургасада нэмэлтэ тэжээл үгэхэ ба тэрэниие харуулһалха хүдэлмэринүүдтэ гар ажал хэрэглэгдээгүй, харин механизмуудаар бүтээгдэһэн байгаа.

Турнепсын үрэһэнэй иимэ ургаса ургуулһанай ашаар гектар бүриһөө 200 мянга шахуу тухэригэй олзо доход абтаха байна.

Гадна, техникумэй хамһабариин ажахы газарай груша, нарин сэсэг хоёрой гибрид (холисо) тарижа, нүхэр Левенкын хүтэлбэрээр туршалга хэжэ байна. Тэрэнэй хүрэнгые Алтайн туршалгын станциһаа абаһан байгаа. Энэ культура силос дараха ехэ ургаса, мүн клубнинуудай һайн ургаса үгэдэг юм. Клубнинуудынь газарта үбэлжэдэг ба хабар эртэ малтагдажа, малда эдюулэгдэдэг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: техникумэй багша, агроном нүхэр Левенко хамһабариин ажахын туршалгын участок дээрэ.

Фото ба текстнь **М. Минеевэй**

Намаг хатааба

Дээдэ-Худанай сомоной Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой (Хэжэнгэ) һүнэй-товарна хоёрдохи фермые даагша нүхэр Тудупов «Намдагай хорёо» гэжэ намаггай газарай уһые урадхуулжа, сабшалан болгохо гэһэн үнэтэ дурадхал колхозой правленидэ оруулһан байна. Колхозой правлени МТС-эй директортэй зүбшэн нүхэр Тудуповай үүсхэлые һайшаагаад, эндэ тусхай һубаг малтаха гэжэ шиидэһэн юм. Тиин намагай дундуур һубаг малтажа, тус талмайе хатааһан байна.

Хатаагдаһан газарта муу бэшэ ногоон ургаа. Колхоз энэ жэлдэ 30 гектар газар түрүүшынхеэ сабшажа, 600 центнер үбһэ хуряагаа.

С. Цыбиков.

Гүрэндэ һү тушаалга ба худалдалгые һайнаар эмхидхэхэ

Хүдөө ажахын продуктнуудые уялгата ёһоор тушааха хэмжээнэй бага болоһон дээрэнээ колхозууд ба колхознигууд малажалай продуктнуудай ехэнхи хубиинь гүрэндэ дээшэлүүлэгдэһэн сэнгээр худалдаха дүүрэн аргатай болоо. Сэлэнгын аймагай XVIII партсъездын, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозууд уялгата ёһоор һү тушааха гурбадахи кварталай түсэбые болзорһоонь урид, августын эхеэр дүүргээд, хэды арбаад мянган литр һү гүрэндөө худалдажа, ехэ олзо доход олоһон байха юм.

Гэбэшье, аймагай колхозууд бултадаа нигэжэ худалданагүй. Эндэхи 11 колхозуудай 5-ниинь энэ жэлэй эхилхэнээ хойшо нэгэшье литр һү гүрэндэ худалдаагүй байна бшуу. Ямар шалтагааннаа гүрэндэ һү худалданагүйб гэхэдэ, олохон колхозууд һү тушааха уялгата түсэбөө холо дүүргэнэгүй.

Энэ жэлэй түрүүшын гурбан кварталай турша соо колхоз бүхэн уялгата тушаалгаяа 90 процент дүүргээд байха ёһотой. Гурбадахи квартал үнгэржэ байна. Тээд олохон колхозууд гурбадахи кварталайнгаа түсэбые дүүргэхэнь үдышэг. Кагановичын, Молотовой, Калининай нэрэмжэтэ колхозууд мүнөө хүрэтэр хоёрдохи кварталайнгаа түсэбые дүүргээгүй байха юм. Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь түлөө колхозуудые материальнаар урмашуулха зорилготойгоор парти ба правительствын абаһан хэмжээнүүд хадаа ниитын малай ашаг шэмэ үгэлгыень дээшэлүүлгэтэй нигта холбоотой. Энээнние дээрэ дурсагдаша Тельманэй, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай һү тушаалгын дүй дүршэл дээрэнээ харанабди. Энэ хоёр колхоз һаамхай үнеэдые үбэлдөөшье, зундаашье адли һайнаар харуулһалжа, эдеэлүүлжэ байдаг. Энэнэй эсэстэ үнеэдынь һү ехээр үгэдэг юм. Жэшээлхэдэ, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз хэрбээ август һарын түрүүшын декадада 2642 литр һү гүрэндэ тушааһан байгаа һаа, тэрэ һарын хоёрдохи декадада аяар 5592 литр һү тушаагаа.

Аймагай бусад колхозууд ямар шалтагааннаар гүрэндэ һү тушааха түсэбөө дүүргэнэгүйб гэжэ асуултай болоно. Мүнөө болоод байхада эндэхи колхозууд һү тушаалгын темпые шангадхахын орондо нилээд доошолуулаа. Жэшээнь, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз августын түрүүшын декадада орходоо хоёрдохи декадада 200 литр һү багые тушааһан байха юм. Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз 600 литр, Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз 1300 литр һү багые тушаагаа.

Гүрэндэ һү тушаалгые иигэжэ унжагайруулһанай гол шалтагааниинь хадаа ганса һаамхай үнеэдэй һү багаар үгэдэгһөө бэшэ, харин колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй һү тушаалгые түргэдхэхэ хэмжээнүүдые абадаггүй дээрэһээ болоно. Эндэхи колхозуудай гүүртэнүүдтэ шалгалтын һаалга эмхидхэгдэнэгүй, тиихэдэ үнеэдһээ һаагдаһан һүнэй тоо бүридхэл муугаар ябуулагдана. Жэшээнь, Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо (правленийнь түрүүлэгшэ нүхэр Дансорунов) удэртөө хэды үдэр миил һуудаггүй.

Энээгээр хэрэг дүүрээ бэшэ. Колхозой механическа мастерскойдо техническэ бүхы шэнэ арганууды бэшэһэн ном бии. Тэрэниие бэлиг ехэтэ Дашинима бии болгоогоо. Үүн Аюровай зохёоһон зүйлнүүдые дүрсэлэн харуулһан авторска экземплярнууд тэндэ табяатай.

Колхозой мастерской соо хоёр хюрөө харанабди. Тэдэнэй нэгэниинь циркульнэ, нүгөөдэнь ленточнэ юм. Гадна, Аюровай системын харуул болон үрэмдэлгын түхеэрэлгэ харахат.

Тэрэ болбол үүн модо дархалалгын токарна станок зохёогоо. Тэрэнэй ухаалан зохёоһон рационализаторска бүхы зүйлнүүдые бултыень гансахан бэшэг соо багтаахань хэсүүтэй байна.

Тэдэ бүхы зохёолнуудайнь дунда ток дээрэ таряа сэбэрлэгые оньһожоруулха шэнэ аргань ехэ удхашанартай. Колхозой ток дээрэ таряа сэбэрлэхэ олон машина суглуулагданхай. Үүн тэндэ таряа сэбэрлэхэ механическа сушилка хүдэлмэрилнэ. Хэрбээ эдэ бүхы механизмуудые хүнүүдээр нэгэ доро хангаха болоо һаа үсөөн бэшэ хүдэлмэришэд хэрэгтэй болохо байна.

Дашинима юрэ рационализатор бэшэ, ёһотой ухаалан зохёогшо юм. Тэрэнэй проектээр хэдэн машина, бүхэли агрегадууд шэнэдхэгдэн байгуулагданхай.

Таряа сэбэрлэдэг машиныень жэшээ болгон хаража үзэе. Тэрээндэ сэбэрлүүлһэн таряан транспортёр-ноо газарта миил адхагданагүй, [illegible] рин уһанай сорголһондол адли [illegible] хүсэтэйгөөр холо шэдэгдэжэ, [illegible] хинда һүүрээгдэнэ. Колхозой [illegible] дээрэ таряанай хоёрдохи сэбэрлэ[illegible] тэрэшэлэн Д. Р. Аюровай систем[illegible] түхеэрэлгээр хэгдэнэ. Тэрээндэ [illegible] дэн хуушан сеялкэнүүд хэрэглэгдэ[illegible] Аюровай зохёоһон таряа сэбэрлэ[illegible] хиидхүүртэ орохо таряан удхуу[illegible] болон шнегэй хүсөөр зөөгдэнэ. [illegible] ленточнэ транспортёрынь һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Колхозой ток дээрэ тодхоһо[illegible] таряа сэбэрлэлгынь эдэ бүхы [illegible] рэлгэнүүд 40—50 хүнэй хүдэ[illegible] риин хүсые алмана. Дашинима [illegible] ров артелийн ороӧھо таряа[illegible] ажахыдахи ажал ехэтэй хүдэлмэ[illegible] нүүдые механизацилха шухала [illegible] рилго шиидхэһэн байна.

Революцийн үрда тээхи бурят [illegible] татта Д. Р. Аюров шэнги хүн[illegible] байгаагүй, байгаашье һаа бэлиг[illegible] дабаряа бэелүүлхэ аргагүй [illegible] гаа. Механик Аюровые колхо[illegible] байгуулалта ургуулаа.

Хүдөө ажахые эрид хүгжөөн [illegible] жээхэ тухай парти, правительст[illegible] шиидхэбэри колхозой механик [illegible] ровые ажалай шэнэ амжалтада [illegible] ригжуулаа. Тэрэнэй абари [illegible] нэгэ һайн, онсо өөрэ илгаа [illegible] Юуб гэхэдэ, нүхэр Аюров туйла[illegible] наараа һанаагаа амардаггүй [illegible] Машинануудые уралан нарижу[illegible] ха талаар механик Аюров нэгэ[illegible] үдэр миил һуудаггүй.

И. ТУГУТОВ.

УРАЛАН НАРИЖУУЛАГША АЮРОВ

Урдань Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гүүртэнүүдтэ һаалишад үнеэдээ гараар һаадаг байһан юм. Сэлэнгын МТС колхозой центртэхи гансахан племенной фермэ дээрэ электричествээр үнеэ һааха аппарат тодхоһон байгаа.

Тиихэдэ өөрөө һураһан колхозой механик Дашинима Раднаевич Аюров холын гүүртэнүүдтэ байһан нютагай үүлтэрэй үнеэдые харуулһалдаг һаалишадта туһалхаяа ошоһон байна. Сталинай нэрэмжэтэ колхозодо артелиингээ центрһээ 98 километрын газарта байдаг фермэ бии. Жэшээлхэдэ, Борьёгой талада гүүртэнүүд байдаг. Механик Аюров нүүлгэгдэн ябаха электроагрегат тэндэ тодхобо. Тэрэнь дүрбэн мөөрэтэй тэргэ дээрэ тодхогдоһон байха юм. Агрегадынь нэгэ доро 10 үнеэ һааха байна. Энэ агрегадта «ЭЛ-6» двигатель хэрэглэгдэнэ. Үүн агрегат үнеэдые үһалха 60 литр үһан запастай ябадаг.

Нүүдэл энэ агрегадай удхашанар угаа ехэ. Юуб гэхэдэ, урдань үнеэдые һаахын тулада холо туужа абаашадаг байгаа. Тиихэдэ үнеэд туулгажа эдеэлгэнээ таһардаг, тамир хүсеэ барадаг байһан юм.

Үүнөө үнеэд бэлшэжэ ябаһан газартаа һаагдана. Бэлшээри дээрэнь нэй һаалга эмхидхэгдэнэй ашаар үнеэд һураггүй ехэ һү үгэдэг болоо. Колхозой һаалишад «баярлаһандаа бахардан» Дашинима Аюровта баяскалан хүргэжэ, хэлэхэшье үгэеэ олоногүй.

Колхозой механическа мастерскойдо техническэ бүхы шэнэ арганууды бэшэһэн ном бии. Тэрэниие бэлиг ехэтэ Дашинима бии болгоогоо. Үүн Аюровай зохёоһон зүйлнүүдые дүрсэлэн харуулһан авторска экземплярнууд тэндэ табяатай.

Колхозой мастерской соо хоёр хюрөө харанабди. Тэдэнэй нэгэниинь циркульнэ, нүгөөдэнь ленточнэ юм. Гадна, Аюровай системын харуул болон үрэмдэлгын түхеэрэлгэ харахат.

Тэрэ болбол үүн модо дархалалгын токарна станок зохёогоо. Тэрэнэй ухаалан зохёоһон рационализаторска бүхы зүйлнүүдые бултыень гансахан бэшэг соо багтаахань хэсүүтэй байна.

Тэдэ бүхы зохёолнуудайнь дунда ток дээрэ таряа сэбэрлэгые оньһожоруулха шэнэ аргань ехэ удхашанартай. Колхозой ток дээрэ таряа сэбэрлэхэ олон машина суглуулагданхай. Үүн тэндэ таряа сэбэрлэхэ механическа сушилка хүдэлмэрилнэ. Хэрбээ эдэ бүхы механизмуудые хүнүүдээр нэгэ доро хангаха болоо һаа үсөөн бэшэ хүдэлмэришэд хэрэгтэй болохо байна.

Дашинима юрэ рационализатор бэшэ, ёһотой ухаалан зохёогшо юм. Тэрэнэй проектээр хэдэн машина, бүхэли агрегадууд шэнэдхэгдэн байгуулагданхай.

Таряа сэбэрлэдэг машиныень жэшээ болгон хаража үзэе. Тэрээндэ сэбэрлүүлһэн таряан транспортёр-

Хамаг арга боломжоёо хэрэглэн, тэжээл бэлэдхэлгын темпые хурдадхаха

Тэжээл бэлэдхэлгын темпые һуладхаһан ябадал тэсэжэ болохогүй. Колхозууд ба МТС-үүд хамаг хүдэлмэришэ хүсэ болон машина зэмсэгүүдээ тэжээл бэлэдхэлгэдэ табижа, энэ хүдэлмэрише таряа хуряалгатай нэгэ доро түргэнөөр ябуулха уялгатай. Түсэбөө гүйсэд дүүргэтэрээ үбһэ бэлэдхэхэ, силос дараха хэрэгтэй

☆ ☆ ☆

Үбһэ хуряалгын темпые һуладхажа болохогүй

Таряа хуряалга ба тушаалгын [illegible]дэ Манай колхоз тэжээл бэ[illegible]лгэдэ ёһотойгоор анхаралаа [illegible]дуулхаяа болишодог, — гэжэ [illegible]гын аймагай Маленковой нэ[illegible]мэтэ колхозой гэшүүд хөөрэлдэ[illegible]. Тэд үнэхөөрөөшье тиимэ бай[illegible]. Түс колхозой хүтэлбэрилэгшэд [illegible]айнгаа үнгэрэгшэ үбэлжэлгые [illegible] бэрхэшээлтэйгээр үнгэргэһэн[illegible] зохихо тобшолол хэжэ, [illegible] жэлдэ тэжээл бэлэдхэлэй [illegible]эмэрише хэзээ хэзээнэйхиһээ [illegible]аар эмхидхэхэ зэргэтэй байгаа. [illegible]шье, иимэ юумэ үзэгдэбэгүй. [illegible]ра хуряалгын эхилхэтэй сасуу [illegible] колхоздо тэжээл бэлэдхэлэй ба [illegible]лос даралгын хүдэлмэридэ хүсэд [illegible]рал хандуулагдахаяа болишоо. [illegible]ахин үбһэшэд таряа хуряалгада [illegible]гдаа.

Тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө орой[illegible] 49 процент дүүргэбэшье, Мален[illegible]ой нэрэмжэтэ колхоз үбһэ ху[illegible]лгаар аймаг соогоо түрүүлжэ [illegible]ан колхоз гэжэ тоологдоно.

Аймагай центр эльгээдэг мэдээ[illegible]нь ёһоор үбһэ хуряалга дээрэ [illegible] үн хүдэлмэрилнэ гэжэ тоолог[illegible]. Тэд колхознигуудай ажал [illegible]аар эмхидхэгдэжэ, тэдэнэр тон [illegible]алгүйгөөр, бүтээсэ багатайгаар [illegible]лнэ. Эгээл тиимэһээ тус колхоз [illegible]ишын 10 үдэр соо үбһэ хуряалга [illegible]дэ өөдтэй юумэ хээгүй байха [illegible]. Олон колхознигууд, мүн колхо[illegible] хүтэлбэрилэгшэд, правленийн [illegible]үүд, үбһэ хуряалгын бригада[illegible]дай бригадирнууд артелиингээ [illegible]эмэрише хаяад, өөһэдынгөө хү[illegible]эри хэжэ байна. Жэшээнь, августын 25-най үдэр үбһэ хуряалгын гурбан бригада бүхэндэ 7—10 хүн хүдэлөө. Бэшэниинь өөһэдынгөө бууса шадарай участогуудай үбһэ сабшажа үнжэһэн байна. «Бригадирнуудһаа эхилээд, бултадаа бууса шадарайнгаа участогуудые сабшажа байна. Хүдэлмэридөө хэп хэзээ хамаагүй, дуратайдаа гарадагбди» гэжэ колхознигууд хөөрэнэ. Колхознигууд үбһэ хуряалгада гэртэһээ ябана. Ажал хүдэлмэридэнь ямаршье эмхи гурим байхагүй. Колхоздо үгтэһэн 5 үдэрэй даалгабаринууд дүүргэгдэнэгүй. Жэшээнь, августын 15-һаа хойшохи 5 хоног соо ороидоо 50 га үбһэн, тэрэ тоодо 6 морин сенокосилкаар 16 гектар үбһэн сабшагдаһан, 54 гектарай үбһэн сомогдоһон байха юм. Тиихэдэ нэгэшье тонно силос дарагдаагүй. Үбһэ хуряалгын эхилһэнһээ хойшо ороидоо 60 тонно силос дарагдаа. Августын 20-һоо хойшохи 5 хоног соо ороидоо 35 гектар үбһэн сабшагдаа. Тэд энэ колхоз үшөө олон зуугаад гектар үбһэ сабшаха юм. Гадна, үбһэ сабшалга ба сомолгын хооронсо ехэ забһар гаргагдана. Хоёрдохи бригадада 20 гектар шахуу газарай үбһэн недели үлүүтэй хуряагдангүй хэбтэжэ, бороо хурада сохюулаад, тэжээлэйнгээ шанарые гээгээ.

Силоснэ траншейнүүдые малталга удааруулагдана. Колхозые шефтээ абаһан судна заһабарилгын заводой хүдэлмэришэдэй ерэжэ, траншейнүүдые малтажа дүүргэхыень колхозой хүтэлбэрилэгшэд хүлеэжэ һууна. Тиихэ үедэнь силос дарахын тула таригдаһан наран сэсэг хуряагдаагүй зандаа бай байһаар муудажа байна.

Колхозой правлени ба тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Бурков һуринүүдые хоройлуулнагүй. Тэрэнэй эсэстэ илангаяа нэгэдэхи бригадада һуритэй үбһэнүүд малда эдигдэжэ байна. Тэжээл бэлэдхэлэй темпын удаарһан ябадалые колхозой правлени ба партийна организаци «тэжээл бэлэдхэлгэ ба таряа хуряалга хоёрые нэгэ доро ябуулхын тула хүн дутана» гэһэн шалтагаар тайлбарилха гэһэн хүсэлтэй. Теэд үнэн дээрээ шалтагаанинь тад ондоо байшоо. Имагтал ажал хүдэлмэреэ эмхи гуримгүйгөөр ябуулһан, ажалай бүтээсын тон бага ба ажалай журамай һула байһан дээрэһээнь иимэ байдал тохёолдоо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Хүдэлмэришэ хүсэнэй таряа хуряалгада табигдаһан дээрэһээ үбһэ хуряалгын темп удааруулагдаашье гэжэ болохогүй, юундэб гэхэдэ, таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо тус колхоз 2 комбайнаар ороидоо 10 гектар таряа хуряаһан байха юм.

Үдэр саг ошожо байна. Аймагай хүтэлбэрилэгшэд колхозуудта тэжээл бэлэдхэлэй темпые хурдадхаха тушаа зохихо хэмжээ абаха, тэжээл бэлэдхэлгын темпые заашье һуладхаһан ба энэ хүдэлмэридэ эмхи гуримгүй ябадал гаргаһан колхозуудай правленинүүд болон партийна организацинуудта шанга эрилтэ хэхэ ёһотой

Г. Васильев.

Үзүүлһэн туһаламжань энэ гү?

Карбайновка тосхонһоо холо бэшэхэнэ Болдог гэжэ нуур бии юм. Тэндэ ургаһан хулһан жэл бүхэндэ ашаглагдангүй хосордог байгаа. Тэрэ хулһые мүнөө жэлдэ хадажа, силос дараха гэжэ шидэһэн байгаабди. Нуурта ойрохоно 200 тоннын багтаамжатай 2 траншей малтаһан байнабди.

Тэрэ ажал дүүргэхын зорилгоорехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Энэ хүдэлмэри МТФ-гэй болон огородно бригадын хүдэлмэрилэгшэдтэ даалгагдаһан байгаа. Тэдэнэр 4 онгосоор нуур дээрэ гаража, серпээр тэрэ хулһа хадаһан байна. Тиигэжэ 100 тонно силос бэлэдхээ. Гэбэшье, тэндэхи ургамал дууһан хадагдаагүй, үшөө бии гээшэ.

Гадна, туд бүридөө 100 тоннын багтаамжатай 4 хахад башни энэ жэлдэ барябди. 70 гектар талмай дээрэ силоснэ культурануудтаригдаа һэн. Мүнөө тэдэ культурануудхуряагдахаар болоһон байха юм. Энэ хүдэлмэридэмнай туһаламжа үзүүлхэ гуйлтатайгаар Курбын МТС-тэ хандаһан байнабди. Тиихэдээ туҳхай түхеэрэгдэһэн силоснэ комбайн болон ашаа өөрөө буулгадаг машина эреэ һэмди. Теэд эльгээгээ болоһон комбайнань заһабари муутай байһан дээрэһээ 3 үдэр соо арай гэжэ 3 гектар хадаа болоод зогсошоо. МТС-эй главна инженер нүхэр Тютрин ерэһэн мүртөө ямаршье туһа хүргэнгүй бусашоо. Комбайн эбдэрхэй хэбтэһэн, силоснэ культура хуряалга хүлеэһэн зандаал байна.

Г. Казарбин,

Заиграйн аймагай Димитровэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организацийн секретарь.

Нормоёо үлүүлэн дүүргэнэ

«Путь Сталина» колхозой (Хори) тэжээл бэлэдхэлэй бригадада 50 шахуу хүн хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй дунда жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилжэ, үдэрэйнгөө даалгабарише холо үлүүлэн дүүргэдэг колхознигууд олон. Жэшээлхэдэ, гар хажуушад Д. Цыденова, Д. Очирова, Х. Гончикова гэгшэд 110—187 процент хүрэтэр даалгабаряа дүүргэнэ.

Морин косилкаар үбһэ сабшадаг Х. Цырендоржиева үбһэ сабшаха үдэрэйнгөө түсэб 116—157 процент хүрэтэр, мүн 16 наһатай нүхэр Куприянова бухал табихадаа даалгабаряа 132 процент хүрэтэр дүүргэжэ, бусадта ажалай һайн жэшээ харуулна.

Д. Дамеев.

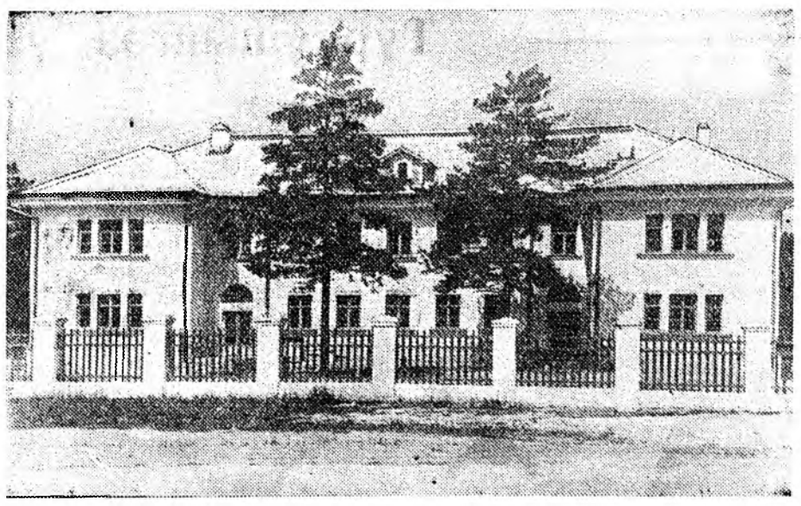

Һаяхан Улан-Удэ городто бишыхан хүүгэдэй республиканска байшан баригдажа дүүрэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүүгэдэй республиканска байшан харагдана.

М. Минеевэй фото.

КИНО

„Газараар ябаһан эхэнэр"

Капиталистнуудта хайра гамгүйгөөр дарлуулжа байгаа япон арад зол жаргалта ажабайдалай, эрхэ сүлөөгэй түлөө жэл ерэхэ бүри үсэд шангаар тэмсэдэг болоо. Хэды ехэ хашалаг үзэжэ байбашье, Японийн залуу прогрессивнэ кинонскусство амжалтатайгаар хүгжэнэ. Һүүлэй жэлиүүдтэ «Хиросимын үхибүүд», «Улаан зурлаагай база», «Улаан велосипедүүд» гэхэ мэтын һайн һайн фильмнүүд зохёон гаргагдаа. Тэдэ фильмнүүд Японийн урданай, мүн мүнөөнэй ажабайдалые үнэн зүбөөр харуулна, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ уряална. Зариманинь эб найрамдалай хэрэгтэ үнэтэ нэмэри хэһэнэйнгээ түлөө кинофестивальнууд дээрэ уласхоорондын шандашье хүртөө.

Мүнөө манай республикын экранууд дээрэ анха түрүүшынхеэ «Газараар ябаһан эхэнэр» гэжэ уранһайханай японско шэнэ фильм харуулагдажа байна. Энэ фильмые шахтёрнууд болон бухы ажалшадехээр һонирхон харана.

Прогрессивнэ уранзохёолшод-сценаристнууд Канэто Синдо, Сигэо Тиаки гэгшэдэй бэшэһэн сценаряар режиссер Фумио Камеи гэгшэ энэ фильмые найруулан табяа. Фильм дотор Японийн шахтёрнуудай хүшэр хүндэ ажабайдал харуулагдана. Теэд гансашье «тэдэнэй байдал харуулагдана бэшэ, харин бухы ажалша япон арадай зоболонто ажабайдал энээн дотор айхабтар хүсэтэйгөөр, хүнэй зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэхөөр харуулагдана.

...1929 он. Тэрэ үедэ капиталистическэ гүрэнүүдтэ эхилжэ байгаа экономическа кризис мүн Японийе дайража, хэдэн зуу мянган хүн хүдэлмэригүйдэһэн байгаа. Хомхой хобдог хонжоошодто хоһорторое үриеэ түлэжэ ядаһан хүдэлмэригүй үгытэй таряашан Кисаку Ямада гэгшэ хоёр бага үхибүүтэй Саё һамгаяа орхёод, ямаршье найдалгүйгөөр, хоёр улаан гартаяал олзо бэдэржэ, промышленность руу город ошоно. Замдаа тэрэ нүүрһэнэй шахтада хүдэлмэришэдые бэдэржэ ябаа хүнтэй дайралдажа, шахтёр болохо юм. Тэрэнэй ошоһон Хоккайдо гэжэ аралдахи шахтануудай нэгэндэ хүн амитанай тэсэхын аргагүй, түрмэһөө доро газарта хүдэлмэришэдые сохижо, наншажа, үлэсхэлэн хоо-һоор байлгадаг байгаа. Тэндэһээ хүнэй тэрьелхыншье аргагүй газар юм. Тэрьелжэ гараһан нэгэ шахтёрые шахтын харуулшад барижа асараад, бухы шахтёрнуудай урда улаан түмэрөөр сорьёжо алана. Нүхэ малтажа, тэрэ хүниие була гэжэ захирхадань Кисаку хүдэлжэ үгэнгүй байһаар гараа улаан түмэрөөр мүн лэ сорьюулаад абана.

Шахта соо түймэр аһажа, газар нураад, хэдэн зуун хүн үхэжэ, хэдэн зуун хүн тэндээ хаагдажа, ехэ аюул ушарна. Теэд газар доро хаагдашоод байһан хүнүүдые абарха аргын байгаашье һаань, шахтын эзэд нооо-жо байһан шахтые таһа бүглэхэ захиралта үгэнэ. Тэдээндэ хүнүүдэй амн наһан хэрэгтэй бэшэ, харин олзо доходынь юуһнээшье үлүү байгаа.

Энэ ехэ аюулда дайрагдаад, арай гэжэ амнды үлэһэн Кисаку шулуунай забһараар газар дээрэ гарахатаяа хамта тэрьелшэнэ.

Жэл тухай саг соо үбгэнһөөн бэшэг абахаяа болиходоо Саё һамганинь хоёр үхибүүдээ абаад, Хоккайдода ерэнэ. Тиихэлээрнь үбгэншни шахта соо үхөө гэжэ тэрээндэ шахтын эзэд дуулгана. Яахашье аргынгаа барагдахада Саё шахтада хүдэлмэрилхөөр үлэбэ.

1949 он. Бэе муутай болоһон Саё шахтада нүүрһэ илгагшаар хүдэлмэрилнэ. Хоёр хүбүүдынь томо болонхой—ехэ хүбүүн Китиниинь эхэ дүү хүбүүн хоёроо хаяад, һамуу һалихай нэгэ басагантай арилаа, бага хүбүүн Киёдзиниинь үдэшын һургуулида һуража байһанаа ахынгаа ябахада һургууляа орхижо, шахтёроор хүдэлмэрилхэ болобо. Һүбэлгэн бэрхэ, зоригтой, шахтёрнуудай түлөө ходоо оролдожо байдаг Киёдзи нүхэдэйнгөө дунда түргөөр хүндэтэй болоһон байна. Шахтын эзэд тэрэнние хэдэн хүнтэй хамта ажалһаа гаргана. Мүн эхыеншье ажалһаа гаргаһан байгаа. Тиихэдэнь шахтёрнууд забастовко соносхоно.

Энэ үедэ газар дайдаар ябахыса ябаад, Кисаку хуушан хүдэлжэ байһан шахтадаа ерэжэ, гэр бүлэнэрөө олобо. Наһаараа жаргал гээшые үзөөгүй үбшэн Саё үбгэнэйнгөө ерэхэдэ хэтэ баярлаһандаа наһа барашана.

Фильмын удха тобшо тэдыгээр иимэ. Фильмые уранһайханайнь талаар харахада, яһала һайн. Ёһотойл реалистическэ, удха түгэлдэр зохёол гэжэ сэгнэгдэхээр. Бидэнэр энэ фильмые хаража һуухадаа Японидо эрхэ сүлөөгэй түлөө ямар ехэ тэмсэлэй хэгдэжэ байһан тухай мэдэжэ абанабди, яөон ажалшадай арюун һайхан хэрэгэй хэзээдэшье ялалтаар дүүрэхэ байһандань батаар этигэнэбди. Артистнуудынь юрэнхыдөө һайнаар, үнэншэмэ бэрхээр наадана. Саё хүгшэнэй ролине наадаһан актриса Исудзу Ямада, тэрэнэй бэри болохоёо байһан Токако басаганай ролине наадаһан залуу актриса Хатаэ Киси гэгшэд илангаяа һайнаар наадана.

Японийн залуу прогрессивнэ кинематографи хэдэн олон һайн зохёолнуудые гаргажа, бухы дэлхэйн ажалшадые түрэл оронойнгоо бодото ажабайдалтай, арадайнгаа эрэлхэг тэмсэлтэй танилсуулна.

Д. Цыренжапов.

Харюусалгагүйгөөр хандадаг дээрэһээ

Энэ жэлдэ Закаменай МТС-тэ нэгэ [illegible]ушан «Коммунар» комбайн силос[illegible] культурануудые хуряахын тула [illegible]эр тааруулан түхеэрэгдэһэн бай[illegible]. Малһаа ашаг шэмэ тон багаар [illegible]даг дээрэһээ саашадаа шэмэтэ [illegible]эл — силос элбэг ехээр даража [illegible]ха гэжэ шидэһэн колхозуудай [illegible] комбайнда ехээр найдажа [illegible]ан юм. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ [illegible]лозууд наран сэсэг, турнепс, ку[illegible]уза гэхэ мэтын силоснэ культу[illegible]уудые хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр [illegible]ха. Тиимэһээ эдэ культурануудые [illegible]ахаа ажал ехэтэй хүдэлмэрише [illegible]даал һаа үргэнөөр механизацилаа [illegible] хүдэлмэри ехээр хүнгэдэжэ [illegible]хэ байна бшуу.

Тэрэ хүлеэлгэһэн комбайн бага [illegible]ргэ ороётожо, августын 26-да МТС-[illegible] буусаһаа гараад, «Майн 1» кол[illegible]ой шэглээд ошоо һэн. Тэрэ комбай[illegible]не жолоодохо нүхэр Гармаев аймагай эгээн доодо захын колхозһоо эхилээд, Зэдэ голые үгсэжэ, хэдэн томо колхозуудай силоснэ культурануудые хуряаха гэһэн зорилгой байгаа. Харин тэрэ «Майн 1» колхозой силоснэ культурануудай поли дээрэ ошоод, арайхан гэжэ 15 метр урагшаа ябаад лэ, зогсошобо. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, техническэ мэргэжэл һайнтай МТС-эй главна инженер нүхэр Лоскутников, хүдөө ажахын машинануудай механик нүхэр Шкиленко гэгшэд комбайнине шэнээр тааруулан табихадаа буруугаар «тааруулжархёо», мүн шанар муутайгаар заһабарилаа. Таряа хададаг комбайнине силоснэ культурануудые хадахаар тааруулхадаа хедерыень, али хададаг аппарадыень богонидохо хэрэгтэй байһан юм. Харин тиигдээгүй. Гадна, комбайнер нүхэр Гармаев хададаг аппарадайнгаа хахадаар эдюулээд ябахын орондо дүүрэнээр абхуулһанинь, нойтон ургасада хахаад, бүришье түргөөр эбдэршоо.

Харин мүнөө болоод байхада гансашье энэ колхоздо бэшэ, аймагай бусад хэдэн колхозуудта силоснэ культурануудыг, илангаяа наран сэсэг үни хуряагдахаар болошоод байна. Наран сэсэгые дулаан байхада хуряажа абаагүй хюруу упатар байлгахада хосордог. Харин Закаменай аймагта хэдэхэн хоногһоо хюруу унажархихадаа болохо.

Нүхэр Гармаев комбайнаа заһабарилхын орондо гүрэнэй темпые тэндэнь хаяад, зуугаад километрын газарта гэртээ харишоо.

Закаменай МТС-эй дирекци, тэрэнэй директор нүхэр Климов ямаршье хэмжээ абанагүй, силоснэ культурануудые хуряаха комбайнаа хүдэлгэхэ тушаа һаналаа табинагүй.

Д. Аюшеев.

Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ

МУХАРШЭБЭР. (Телефоноор аб[illegible]). Дашицырен Мункуевай хү[illegible]эрилдэг комсомольско-залуушуу[illegible] 24-дэхи тракторна бригадынхид [illegible]аан Шулуутай» колхозой поли[illegible]ой хүдэлмэрилхэ зуураа, тус кол[illegible]ой 50 тонно силосэй багтаамжатай нүхэ малтажа, тэрэ нүхэндөө өөһэдынгөө хүсөөр силос дараха гэһэн уялга абаад, аймагай бухы трактор на бригадануудта хандаһан юм.

Тэрэ бригадынхид малтаһан нүхэндөө 75 тонно һайн шанартай силос дараба. Бригадын трактористнууд нүхэд Иванов, Назаров, Баракин гэгшэд һайнаар хүдэлмэрилөө.

Мүнөө тэдэнэр таряа хуряалга дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тиихэдээ хадагдаһан таряанай солоомо һайнаар хуряана.

Машинануудые хадагалалга гуримшуулха

Республикын машинно-тракторна [illegible]нуудай техникэ улам баяжа[illegible]. Тэдэнэй паркнуудта жэлһээ [illegible]дэ шэнэ шэнэ машинануудые нэ[illegible]гэ байна. Энэ баян техникые [illegible] ехэтэйгээр хэрэглэхын тула тэ[illegible]ие һайнаар, эзэн ёһоор хадагал[illegible]хэрэгтэй.

[illegible]хэтэй хамта, зарим МТС-үүдтэ [illegible]өө ажахын машинануудые хада[illegible]лга тон муугаар эмхидхэгдэнхэй [illegible] түсхай шалгалта харуулаа. Тэ[illegible]эй эсэстэ машинануудые ба түхеэ[illegible]нүүд жэбэржэ муудана, гу[illegible]гдана, тиигэжэ гүрэндэ ехэ гарза [illegible]дол ушаруулагдана. Иимэ яба[illegible] республикын олохон МТС-үүдтэ [illegible]дэг, Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын [illegible]гай Сүхын МТС-тэ (директо[illegible] нүхэр Ибрагимов) хүдөө ажа[illegible]лдэб машинануудые ба түхеэрэл[illegible]үүд тон муугаар хадагалагдажа [illegible]на. Түсхайлан хэлэбэл, 24370 тү[illegible]гэй «ППТ-16» гэжэ пресс-под[illegible]щик 1953 ондо абтаһан аад, мү[illegible] хүрэтэр хабсарагдаагүй зандаа [illegible]ье һарабша сарайгүй газарта [illegible] шоройдо даруулжа хэбтэнэ. [illegible]хэдэ 33023 түхэригэй сэнтэй ло[illegible]обиль ой соо, Маленковой нэрэм[illegible]э колхозой газар дээрэ ямаршье [illegible]гүй хэбтэнэ. Мүн 15485 түхэ[illegible]й ёэнтэй, моторнуудта халуун [illegible]ка хэхэ шэнэ стенд МТС-эй [illegible]усада хабсарагдаагүй зандаа жэ[illegible]жэ байна.

Селендумын МТС-тэ (директо[illegible] нүхэр Завершных) хүдөө ажахын машинануудые түхеэрэлтэнүүд бүришье муугаар хадагалагдадаг. 10 мянга гаран түхэригэй сэнтэй 11 шэнэ сенокосилкануудай зарим частынууд дутуу болошоһон байна. Табан агрегадуудай платформонуудые сабшаха хюрөөнүүд хуушан, хэрэггүй болоһон юумэнүүдээр һэлгэгдэшэһэн байба. Хүдэлмэридэ табигдаагүй тракторна 4 волокушануудые МТС-эй буусада хабсарагдаагүй зандаа жэбэржэ хэбтэнэ. Шэнэ подборщик-копнитель хабсарагдаагүй аад, зарим детальнуудынь хаягдашаһан байха юм.

Яруунын аймагай Сосновско МТС-тэ (директорынь нүхэр Нагорных) хүдөө ажахын машинануудые ямаршье сарайгүй газарта хадагалагдана. Теэд эдэ машинануудай зариманинь нёдондо ба мүнөө жэлдэ абтаһан тон шэнэ машинануудые юм. Нэгэшье һарабша, сарай, хушалтын үгы дээрэһээ эдэ машинануудые гутаагдажа байна.

Хориин МТС-тэ (директорынь нүхэр Балдаев) шэнэ жатканууд 1950 ондо абтаһан аад, мүнөө хүрэтэрөө ашаглагдангүй, машинын сарай соо хэбтэжэ жэбэрһэн ба частынуудынь дутаһан баримта элирүүлэгдэбэ. Мүн тэрэ сарай доронь хэдэн жэлэй саада тээ абтаһан «МС-1100» маркын 4 молотилка хэбтэжэ жэбэрһээр. Табадахи молотилкань сарайн газаа тээ, хушалтагүй газарта байна. Тиихэдэ МТС-эй бухы территори соогуур сеялкэнүүд, культиваторнууд, борнойнууд, плугууд ба бусад элдэб янзын машинануудые задархай, һандархай зандаа хаягдашаһан байха юм.

Хүдөө ажахын машинануудые ба түхеэрэлтэнүүдые ээзэн бусаар хадагалжа байһан баримтануудые мүн Торгин, Бургалтайн, Иволгын, Кяхтын, Кабанскын, Курбын ба бусад зарим МТС-үүдтэ элирүүлэгдээ.

Тиихэдэ зарим МТС-үүдтэ машинануудые үгы болгоһон баримтануудые үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Селендумын МТС-эй балансда «У-2» маркын хоёр трактор, «Коммунар» маркын хоёр комбайн бии гэжэ тоологдодог аад, бодото дээрээ үгы байха юм. Сүхын МТС-эй балансда «ЗИС-5» маркын автомашина тоологдодог аад, бодото дээрээ үгы байшоо.

Тэрэшэлэн «Сельхозснабай» республиканска конторын складууд ба магазинуудта машинануудые болон түхеэрэлтэнүүдые тон муугаар хадагалагдана. Жэшээлхэдэ, «Сельхозснабай» Бичурын рознично магазинда элдэб янзын хүдөө ажахын машинануудые ба тэдэнэй запасной частынуудые һарабша сарайгүй газарта хадагалагдажа, жэбэржэ муудажа хэбтэнэ. Тэрэшэлэн «Сельхозснабай» Кяхтын ба Улан-Удын рознично магазинуудта машина түхеэрэлтэнүүдые муугаар хадагалагдана.

Иимэ байдал юундэ тохёолдооб гэхэдэ, МТС-үүдэй директорнууд ба «Сельхозснабай» рознично магазинуудые даагшад машина түхеэрэлтэнүүдые хадагалалгада тон харюусалгагүйгөөр, эзэн бусаар хандана, республикын Хүдөө ажахын министерствын МТС-үүдэй управлени тэдэндэ ямаршье эрилтэ, хиналта хэнэгүй. Олон МТС-үүдтэ машинануудые хадагалха һайнаар түхеэрэгдэһэн сарайнууд ба складуудай үгы дээрэһээ иимэ байдал ушарна. Хүдөө ажахын министерствын мэдээнэй ёһоор, 1954 ондо 36 сарайнууд баригдаха ёһотой аад, августын 1 болотор энэ хүдэлмэри ороидоо 36 процент дүүргэгдэһэн байна. Кабанскын, Сэлэнгын, Ехэ-Куналейн, Торгин МТС-үүд энэ хүдэлмэрише илангаяа муугаар ябуулжа, түсэбөө ороидоо 10—15 процент дүүргээ. Тиихэдэ Куйтунска, Гашейн, Хориин, Иволгын ба бусад хэдэн МТС-үүд машинын сарайнуудые үшөө барижа эхилээдүй байха юм.

МТС-үүдтэ машинын сарайнуудые барихаа договорно уялгануудаа барилгын зарим организацинууд хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Тэдэнэй тоодо «Бурмонгострой» трест оролсоно. Тэдэнэр барилгын хүдэлмэрише ороидоо 10—20 процент дүүргээ.

Хүдөө ажахын машинануудые ба түхеэрэлтэнүүдые хадагалалгадахи иимэ болошогүй байдал саашадаа тэсэшэгүй. Энэ талаар шухала хэмжээ яаралтайгаар абаха саг болоо.

И. Балуров.

Харуулан ойлгуулха агитациие һайжаруулха

КПСС-эй Пригороднэ райкомой бюро БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмбын фабрикада «Харуулан ойлгуулха агитацийн байдал тухай» гэһэн асуудалые һаяхан хаража үзэбэ. Тиин тус фабрикада харуулан ойлгуулха агитацийн һайнаар эмхидхэгдэһые тэмдэглэбэ. Жэшээлхэдэ, аппаратно-ээрэлгын, шэхэлгын болон бүдалгын цехүүдтэ энэ агитаци һайнаар, удха дүүрэнээр эмхидхэгдэнхэй. Мүн тэндэ үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ ба шанарыень һайжаруулха гэһэн парти, правительствын уряада, зорюулагдаһан плакадай һайнаар түхеэрэгдэһэнние, мүн фабрикын түрүүшүүл Хүндэлэлэй доскада, «Дайшалхы хуудаһанда», «Молнидо» шадабаритайгаар харуулагдана гэжэ КПСС-эй райкомой бюро һайшааба.

Гэхэтэй хамта, энэ шухала хүдэлмэри фабрикын бухы цехүүдтэ адли бэшээр эмхидхэгдэнэ гэжэ КПСС-эй райкомой бюро тэмдэглэбэ. Жэшээнь, туһалбарийн (механическа, электрическэ, барилгын болон бусад) цехүүдэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй, ханын газетэ, «Дайшалхы хуудаһанууд» саг соогоо гаргагданагүй.

КПСС-эй райкомой бюро сэмбын фабрикын партийна организацийн хүдэлмэридэ бии байгаа дутуу дунданууде усадхалгада, һайн юумыень городой бусад предприятинуудта дэлгэрүүлгэдэ зорюулһан шидхэбэри баталан абаба.

Г. Цыбикова.

Түрүүшынгээ үдэр

Сентябриин нэгэнэй нарата дулаан үглөөгүүр сагаахан фартуггай, толгой дээрээ сагаан залаа лентэтэй хоёр адлихан басагад ПВЗ-гэй хүдэлмэришэдэй социалистическэ городогой 47-дохи байраһаа гараад, түргэн гэшхэлнэ. Эдэ хоёр нэгэ жэлдэ, нэгэ ехэ байра соо хоёр ондоо бүлэдэ түрэһэн юм. Тиигэбэшье, тэдэнэй бага наһан суггаа үнгэрһэн байна. Тэдэнэй эхэнүүд заводто хүдэлмэрилдэг туладаа басагадаа 16-дахи хүүгэдэй садта үгэһэн байгаа. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Валя Пархоменко, Галя Шульга хоёр хэдэн жэлэй туршада нэгэ садта ябажа, аяг зангаа мэдэлсэжэ нүхэсэһэн байна.

Сентябриин нэгэнэй үглөөгүүр Валя Галя хоёр һургуулидаа баранһаа урид ерэжэ, түрүүшын парта эзэлэн һууба. Магад, тэдэ хоёр басагад класс соогоо түрүү, бэрхэ һурагшад болохо аалам! Хэн мэдэхэб!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын ПВЗ-гэй 134-дэхи һургуулиин 1-дэхи классай һурагшад Валя Пархоменко Галя Шульга хоёр һууна.

В. Муллерай текст ба фото.

Хүдэлмэреэ һонирхолтой болгохые оролдоно

Хэжэнгын аймагай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд хүдөө нютагуудай ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха талаар зарим тэды амжалтануудые туйлаба. Аймагай Культурын байшан, клубууд ба библиотекэнүүд политическэ, естественно-научна болон хүдөө ажахын темэнүүдээр һүүлэй үедэ 50 гаран лекци болон элидхэлнүүдые үнгэргэһэн байна. Тэрээнһээ гадна, хуряалгын хүдэлмэри дээрэ ябажа байһан колхозниууд болон механизаторнуудта мянга гаран нюмуудтай 20-оод нүүдэл библиотекэнүүд абаашагдаба. Мүн олон тоото лозунгнууд, плакадууд болон фотомонтажууд тэндэ эльгээгдэһэн байна. Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд колхозуудай эдэбхитэдтэй хамта «Дайшалхы хуудаһанууд» болон ханын газетэнүүдые гаргалсана.

Аймагай Культурын байшан һүүлэй үедэ өөрынгөө хүдэлмэриие һонирхолтой болгохо гэжэ оролдоно. Жэшээлхэдэ, августын 10-аад гаранаар «Үдэрэй һонинууд» гэһэн сээжээр хэлэгдэхэ журнал залуушуулай дунда уншагдаба. Тэрэ журналдань иимэ асуудалнууд оруулагдаһан байгаа: 1. Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөнэй дүнгүүд; 2. Сеченов — ородой физиологиин эхи табигша; 3. Буряд-Монголой композиторнуудай зохёолнууд.

Эдэ дурсагдаһан асуудалнуудаар үгэ хэлэлгэдэ нүхэр Баженов (аймагай больница), композитор Ж. Батуев болон нүхэр Баяртуев гэгшэд илангаяа эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Тэрэнэй һүүлээр ураншайханай самодеятельностиин концерт, политин наадануд үнгэргэгдэбэ. Тэрэшэлэн ородой агууехэ композитор Глинкын зохёолдо зорюулагдаһан вечер үнгэргэгдөө.

Культурын байшан имагтал аймагай центрын ажалшадые һонирхуулдаг бэшэ, харин тэрээнэй эмхидхэһэн агитбригада аймагай колхозуудай олохон бригадануд болон фермэнүүдээр ябажа ерэһэн байна. Бригадада ябалсаһан, ураншайханай самодеятельностиин Бүхэросси́йска харалгада хабаадалсагша нүхэр Б. Бальжинимаевагай дуулаһан дуунуудые ажалшад илангаяа һонирхон шагнадаг байгаа. Программа соонь тэрэшэлэн хатар наадануд, сатирическэ шүлэгүүд болон частушкануд оролсоһон юм. Энэ бригадые партиин айкомой инструктор нүхэр Золотоев хүтэлбэрилөө һэн. Тиихэ зуураа энэ нүхэр олохон темээр элидхэлнүүдые хэһэн байна.

Колхозой бригадада ерэхэдээ энэ агитбригадынхид үдэрэй үедэ үбһэ һүрилэлгэдэ гү, али ямар нэгэн ондоо ажалда хабаадалсаад, үдэшэниинь лекци уншадаг, концерт табидаг байгаа.

Мүн тэрэшэлэн Дунда-Худанай библиотекые даагша нүхэр Батомункуева элдэб номууд, плакадууд болон газетэнүүдые абажа, колхозой бригадануудаа, фермэнүүд дээгүүр гарадаг. Үбһэ хуряалгын үедэ энэ нүхэр агитбригада эмхидхээд, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой полевой станууудаар концертнүүдые табиһан байха юм.

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин эдэ зарим тэды амжалтануудтай хамта, дутуу дунданууд нилээд олон. Жэшээлхэдэ, Чесанын хүдөөгэй библиотекэ ба клуб (даагшанарынь нүхэд Намжилон, Бадмацыренова) гансал плакадууд болон лозунгнуудые абаашажа үлгөөд лэ, бүхы хүдэлмэреэ дүүргэжэрхёо. Тэдэнэр колхозой бригадануудаа болон фермэнүүдээр тон үсөөн ябадаг.

С. Никорова.

Шиидхэбэринүүд олоншье һаа, хэрэг ябанагүй

Торгин аймагай Нарын тосхондо 160-аад колхознигуудай, арбаад шахуу хүдэлмэришэдэй болон албахаагшадай бүлэнэр ажаһуудаг. Тоэд Нарын тосхоной колхознигууд, хүдэлмэришэд, албахаагшад, комсомолецууд болон залуушуул сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ аргагүйдэнэ. Эндэ кинокартина хаа яа харуулагдадаг, ураншайханай самодеятельностиин кружогууд эмхидхэгдээгүй, лекци хөөрэлдөөнүүдшье тон үсөөн үнгэргэгдэдэг байна.

Эдэ бүгэдын нэгэн шалтагаанинь юуб гэхэдэ, хэдэн жэлэй турша соо колхозой клуб заһабарида оруулагдаагүй. Энэ клубай заһабарилга һэльбэлгэдэ 10 гаран мянган түхэриг үгтэһэн юм. Тоэд энэ мүнгэн Маленковой нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Пятибратовай гэмээр гаргашалагданагүй. Клубые заһабарилха тухай үгэ гараһаар үнинэй. Энээн тухай партийна суглааншаа эхилээд, элдэб зүблөөнүүдэй олон тоото шиидхэбэринүүд бин. Зүгөөр тэдээнэй бэелүүлэгдээгүй байхань тон гайхалтай.

Хэдэн жэлэй турша соо культурно-ниитын хүдэлмэриин һуладхагдаһан дээрэһээ тосхоной залуушуулай дунда бүлэг бүлэгөөрөө архидалга, наншалдалга олошороо. Колхозой залуушуулай дунда ажалай журам һуладанхай.

Дээрэ хэлэгдэһэн суглаа, зүблөөнүүдэй тогтоол дүүргэгдэжэ, ажалшадай дунда ябуулагдадаг культурна хүдэлмэри хэзээ һайжаруулагдаха юм гэжэ һуралтай болоо.

К. Шомоев.

500 уншагшадтай хүдөөгэй библиотекэ

Бичурын аймагай Ара-Хэрээтын хүдөөгэй библиотекэ аймаг соогоо һайнаар хүдэлмэрилдэг библиотекэ гэжэ тоологдодог юм. Эндэ ороходо элдэб олон газетэ, журналнуудаа дэлгээтэй байдаг. Библиотекые даагша Лхамасу Дармаева уншагшадтаяа нигта барисаатайгаар ажаллана. Тиимэһээ һүүлэй үедэ уншагшадайнь тоо хоёр дахин олон болоо. Мүнөө үедэ энэ библиотекэ табан зуугаад уншагшадтай болонхой. Олохон уншагшадынь энэ жэлэй эхилхэһээ хойшо 20—30 нюмуудые, брошюрануудые уншанхай. Адуушан В. Перевалов, һаалишан М. Бударие́ва, трактурист Г. Сафонов, зүгышэн Д. Бадмаев, комбайнернууд Б. Арьяев, А. Сафонов гэгшэд эдэбхитэй уншагшад гэжэ тоологдодог.

Тэрээнһээ гадна, эндэхи 8 нүүдэл библиотекэнүүдынь холын фермэ, гүүртэнүүдээр, тарианажалай, трактурна бригадануудаар эльгээгдэнхэй.

А. Николаев.

Вьетнамай Демократическа Республикы бии болоһоор 9 жэлэй ой

ШАНХАЙ, сентябриин 1. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикыи бии болоһоор 9 жэлэй ой сентябриин 2-то гүйсэжэ байна.

Энэ жэлдэ вьетнамска арад энэ үдэрые эб найрамдалай условидо түрүүшынхеэ тэмдэглэжэ байна. Женевскэ зүблөөн дээрэ туйлагдаһан хэлсээнэй ашаар, Индо-Хитадай оронуудтахи дайн байлдаанууд зогсоогдоо. Өөрынгөө Эхэ ороной сүлөө ба бэеэ даанхай байдалые зэбсэгээр хамгаалжа байһанаа, вьетнамска арад өөрынгөө ороние һэргээн бодхоожо эхилээ. Хойто Вьетнамай бүхы арад зон ажалай ехэ дэбжэлтэтэйгээр хүдэлмэрилнэ, дайнай ушаруулһан угаа ехэ хохидолнуудые түргөөр үгы болгохо гэжэ оролдоно. Энэ талаар түрүүшын амжалта туйлагдаа. Промышленна предприятинууд дээрэ һэргээн бодхоохо хүдэлмэринүүд дэлгэрээ, гэрнүүд, харгынууд, хүүргэнүүд заһабэрилагдажа байна.

Женевскэ зүблөөнэй условинуудай ёһоор, ороной хойто хубини городууд ба районуудһаа французска сэрэгүүд гаража байна, тэдэ городууд болон районуудта түбхинэнги зохид ажабайдал бии болгогдожо, һэргээн һэльбэхэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Нам-Динь город оройдоо 2 һарын урда тээ сүлөөлэгдэ байгаа. Харин мүнөө тэндэ ородой захиргаан, почтын отделнүүд, больницануудыг, һургуулиудыг һайнаар хүдэлмэрилнэ, магазинуудыг мүн лэ муу бэшээр ажалуулна. Французска сэрэгүүдэй сүлөө үедэ эбдэгдэһэн электростанцыг үдэр хахадай турша дотор засаж барилагдаа. Гэбэшье, юрын сүлөө энэ электростанци һараһаа эхилэн болзор соо заһабарилагдаха ба гэнэ.

Вьетнамай таряашад баатарлаар ажаллана. Дайнай үеын хүндэ байдалданшье таряашад өөрөө оронние эдеэ хоолоор хангаж, оролдожо, тарилгын талмайнуудыг үргэдхэдэг, ургасые дээшэлүүлдэг байгаа. Вьетнамай демократическа республикын хүдөө ажахын министр Нгием Ксюан Ием гэгдэхэ хэлэһэнэй ёһоор, Хойто Вьетнамдахи табан провинциуудта эрдэм тарилгын талмай 1953 оной 240 процентээр ургасань коллективна гуримтай жэшэбэл 250 процентээр дээшэлээ. Хүдөө ажахын бусадшье культурануудтарилгын талмай үргэдхэгдэнэ, ургасань дээшэлнэн байна.

Культурна барилгын талаар мүн лэ ехэ амжалта туйлагдаа.

Баруун Германиин ажалшадта КПГ-эй хэһэн үрэ

БЕРЛИН, сентябриин 1. (ТАСС). Сентябриин 1-һээ 7 болотор Баруун Германида «эб найрамдалай неделиин» үнгэргэгдэхэеэ байһантай дашарамдуулан Германиин Коммунистическэ партиин центральна правленин секретариат уряа толилбо гэжэ АДН агентство дамжуулна. Тэрээн соонь нигэжэ хэлэгдэнэ:

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай эхилһэн сагһаа хойшо 15 жэлэй ойн үдэр болохо 1939 оной сентябриин 1 хадаа дэлхэйн хоёр дайнай туйлай ехэ аюул тохёолдуулһые арадта элеэр һануулна, тэдэ дайнууд мүн манайшье арадта туйлай ехэ ядарал зоболон асарһан юм, харин буу зэбсэг түхеэрдэг баяшуул хэдэн миллиард түхэригэй олзо оложо байгаа. Һүүлшын дайнай ядарал зоболон мартагдаагүй, тэрэшэлэн Хиросима ба Нагасакида атомна бомбо хаяһанай туйлай ехэ хойшолонгууд мүн лэ мартагдаагүй.

Дэлхэйн нэгдэхи ба хоёрдохи дайнай аюул дахин тохёолдохо ёһогүй. Арадуудай хоорондохи нэгэншье асуудал дайнай ашаар шиидхэгдэхэ бэшэ, харин зүблөөнэй ба хэлсээнэй үндэнэ һуури дээрэ, өөрынгөө эрхые өөрөө тодорхойлхо хүрэтэр арадуудай эрхые мэдэрхэ ба хүндэлхэ үндэнэ һуури дээрэ шиидхэгдэхэ ёһотой.

1954 оной сентябриин 7 болотор «Эб найрамдалай недели» үнгэргэхыень Баруун Германиин ажалшадые эб найрамдалай түлөө тэмцэлшэдэй Баруун Германиин комитедэй президиум уряалба.

Милитаризм ба нюнишизмда эсэргүү, боинско болон парижска договорнуудта эсэргүү, немецкэ бодлогодо бусад арадуудта эб найрамдалгахын түлөө тэмсэлдэ эб найрамдалда дуратай Баруун Германиин хүнүүд бүри эршэмтэйгээр тэмцэнэ. Бүри олон тоото хүнүүд ингэжэ дүүлнэ:

«Европейскэ хамгаалгын нэгдэлые», мүн «юрэнхы договорые» гэгдэхэгты! Ямар нэгэн мэхэ гаргаһан эдэ договорнуудые баталуулха гэ... далые болюулагты! Германиин амнарлаха политикые болюулагты!

Немецүүдэй өөһэд хоорондоо эрэ... шэн хэлсэлгын политика манда... рэгтэй, тэрэшэлэн агууехэ дер... вануудай хоорондо шэнэ хэлсээ... дые хэхэ хэрэгтэй, тиимэ хэлсээ... дэй үедэ арадай палатын заанда... ёһоор, Зүүн ба Баруун Германи... немецүүд тиимэ хэлсээнүүдэй бо... ходо өөһэдынгөө хараа бодолые... ли эрхэтэйгээр баримталха эрхэ... тэй.

«Эб найрамдалай неделиин... шэнэ дайн бэлэдхэлгэдэ эсэргү... «хүсэ гаргалгын политикада» эсэ... гүү, хэлсээнэй ба эб найрамдалай... политикын түлөө тэмсэлэй хүсэ... демонстрации болгогты!

Япон арад американска эзэмдэлгэдэ эсэргүүсэн тэмсэнэ

Дэлхэйн хоёрдохи дайнда японско милитаризмын диилдэһэнэй һүүлээр Японии тон хүшэр хүндэ байдалда ороо. Энэ оной сентябриин 3-да японско милитаризмын диилдэһэнһээ хойшо 9 жэл гүйсэбэ. Потсдамска декларацитай зохилдон орон доторнай демократическа гүрэн тогтоогдохо гэжэ, хүн зоной байдалай һайжарха услови бии болгогдохо гэжэ япон арад найдаһан байгаа. Бодото хэрэг дээрээ тад ондоо юумэ болоо. Американска эзэмдэгшэд, японско хархисуудай лундаһаа тэдэ эзэмдэгшэдтэ туһалдаг туһамаршад орон дотор полицейскэ шэрүүн шанга гурим тогтоогоо.

Японии үнэн дээрээ американска колони болошоо. США өөрынгөө сэрэгүүдые энэ оронһоо гаргахаһаа арсаа, хэдэ хэдэн тон хүшэр хүндэ договорнуудые болон хэлсээнүүдые Японидо баадхаа. Энэ орон дайн сэрэгэй байдалда түргэнөөр оруулагдажа байна. Саг үргэлжын армидахин бии болгогдонхой. Энэ арминь американска сэрэгэй советнигүүдэй мэдэлдэ байна. Промышленность дайн сэрэгэй зорилгонуудта хандуулагдан табигданхай, энэнь японско эрэмдэг тулюур экономикые бүри доройтуулан муудуулна.

Иимэ оршон байдалда япон арад эрхэ сүлөөгэй түлөө, хариин эзэмдэлгэдэ эсэргүүгээр, эб найрамдалай, национальна бэеэ дааха байдалай түлөө тэмсэлдэ бодобо. Энэ тэмсэл элдэб янзаар хэгдэнэ. Тэмсэлэй түрүү зэргэдэнь хүдэлмэришэн анги ябана. Японско хүдэлмэришэд бусад хүн зонтойгоо хамта ороноо дахин зэбсэгжүүлгые болюулха, американска сэрэгүүдые гаргаха, арад зондо эрхэ сүлөө хангаха, экономическа байдалаа һайжаруулха гэһэн эрилтэ табина. Япон арадые хашалан зоболондо, үгырэл ядаралда хүргэһэн хариин дарлагшадта эсэргүүсэһэн тэмсэлые бүхы Японии дотор — городуудта, хүдөө нютагуудта, загаһашадай тосхонуудта арад зон хэнэ.

Японии предприятинуудта забастовкануудыг ходо болоно. Нүүрһэнэй промышленностьда илангаяа ехэ забастовкануудыг болоо. Жэшээнь, энэ оной февральда шулуу нүүрһэнэй 15 нэгэдэлнүүдэй 210 мянган шахтёрнуудыг забастовко хээ. Осака городой бүд нэхэлгын фабрика дээрэ болоһон забастовко хэдэн һара соо үргэлжэлөө. Американска сэрэгүүдые хангадаг токийска арсеналай хүдэлмэришэд августын һүүлээр 48 часай турша соо забастовко хээ. Американска сэрэгэй захилнуудые дүүргэдэг предприятинуудта забастовкануудыг бүри олоор болодог болобо.

Токиодо болон японско бусад городуудта олон тоото ажалшадай демонстраци болохонь үсөөн бэшэ үзэгдэнэ. Демонстрантнууд американска эзэмдэлгэдэ болон ороние дахин милитаризацилгада эсэс табихые эринэ, Советскэ Союзтай, Хитадай Арадай Республикатай болон демократическа бусад гүрэнүүдтэй эб найрамдалай ба хани барисаанай политикые Японии бэелүүлхые эринэ. Июнь һарада болоһон Японии профсоюзуудай генеральна советэй съезд эб найрамдалай, демократиин болон бэеэ дааха байдалай түлөө, япон арадай тон шухала эрхэнүүдэй түлөө тэмсэлээ бүри шангадхахыень ороной ажалшадые уряалаа. Японии профсоюзуудай генеральна совет дотор 3 миллион үлүүтэй хүн нэгэдэнэ. Эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй болон бэеэ дааха байдалай түлөө хүдэлөөндэ Японии үргэн олон арад зон оролсоно. Энэ тэмсэлдэ япон таряашад эдэбхитэйгээр хабаадана. Американска аэродромууд, полигонууд болон сэрэгэй бусад барилгануудыг болгохын тула газарыень буляан абадаг ябадалда таряашад эсэргүүсэн эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байна. Исикава префектурын Уцинада гэжэ японско хүдөө тосхон бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой. Энэ тосхоной газарые артиллереэр буудажа туршалга хэдэг газар болгохоёо үгэхэ гэжэ японско засагаархидай шиидэхэдэнь тосхоной хүн зон бултадаа поли дээрээ гаража, уряалгүй айлшадай харгыень хааха гэжэ шиидэбэ. Һүүлээрнь тэдэнэр артиллереэр буудуулхагүйн тула поли дээрээ «һуумга забастовко» хэһэн байна. Сакамото (Гумма префектура) тосхоной һуурин зон мүн лэ тиимэ тэмсэл хээ. Тэдэнэр хажуур, һүхэеэ гартаа баряад, американска офицернүүдэй урдаһаа гараһан байна. Тэдэ офицернүүд сэрэгэй объектнүүдые байгуулха зорилгоор һайн газар олохо гэжэ тус тосхондо ерэһэн байгаа. Сакамото тосхон тээшэ американска машинануудай ошоһон харгыгаар «Тонилогты саашаа!» гэжэ бэшээтэй плакадууд табигдаад байба.

Япон арад термоядерна зэбсэгэй туршалга хэгдэнэндэ һанаагаа илангаяа ехээр зобоно. Тэдэ зэбсэгүүдые США Номгон далайн аралнууд дээрэ Япониһоо холо бэшэ газарта туршана. Эдэ туршалгануудай эсэстэ мүнөө жэл японско загаһанай хэдэн суднануудтайгаа хамта хосорһон байха юм. США-гэй иимэ бусад эдэ мэтэ ябуулгануудта эсэргүү тон ехэ зэбүүрхэлгэ Японии дотор гараа. Энэ зэбүүрхэлгын эсэстэ парламент атомна болон водородно зэбсэгые туршаха ба хэрэглэхэ ябадал хорихын түлөө нэгэн дуугаар голосовалаа. США-гэй бүдүүлиг муухай, бузар булай ябуулгануудта эсэргүүсэһэн олонитэ зоной митингнүүд бүхы орон дотор болоо. Хүн зонине олоорнь хюдадаг буу зэбсэг хорихын түлөө хандалга доро гар табилга суглуулха кампани мүнөө энэ ороной улад зоной дунда үнгэргэгдэжэ байна. Августын һүүлээр аяар 10 гаран миллион үлүүтэй хүн гараа табиһан байба. Имагтал Хиросима гэжэ префектурада энэ хандалга доро миллион үлүүтэй хүн гараа табяа. Атомна болон водородно зэбсэг хорихо эрилтэдэ гар табилга суглуулха хүдэлөөнэй национальна Совет энэ оной августын эхеэр Японидо байгуулагданхай.

Японидо эб найрамдалай тала баригшадай тоо үдэр бүри олоноржо байна. Энэ хүдэлөөе 1951 ондо байгуулагдаһан эб найрамдал хамгаалха Бүхэяпонско комитет Сталинска шангай лауреат профессор Икуо Ояма түрүүтэйгээр толгойлно. Ороной префектура бүхэндэ эб найрамдал хамгаалгын комитедүүд байгуулагданхай. Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөндэ хүн зоной олоор хабаададаг тухай иимэ баримта гэршэлнэ: Сикоу арал дээрэ болоһон эб найрамдалай тала баригшадай конференцидэ 165 ондо ондоо организацинуудһаа 2 мянган делегадууд хабаадалсаһан байна. Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөн: «Американска база болоод байһан Японие эб найрамдалай база болгоё!» гэһэн лозунг доро үнгэрнэ. Энэ оной июль һарада болоһон эб найрамдал хамгаалгын Бүхэяпонско конгресс уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха эрилтэтэйгээр болоо, бүхы оронуудтай, тэрэ тоодо Советскэ Союзтай болон Хитадай Арадай Республикатай худалдаа наймаа хүгжөөхын түлөө эрилтэ табяа.

«Эб найрамдал, һалбаран бадаралга тээшэ зорилгон имагта гансал зам бии юм гэхэдэ, хэлсээ хэжэ уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха ябадал болоно», — гэжэ тус конгресс япон арадта хандаһан хандалга соогоо заагаа. Хүсэрхэлгэ, заналта хэдэг империалистическэ политика хадаа бүхы дэлхэй дээрэхи түгшүүрилые имагтал ехэ болгохо, япон арадай байдалые улам муудуулха байна», — гэжэ тэрэ хандалга соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Япон арад болбол тус ороние дальневосточно агрессивнэ блогто татажа оруулха ябадалда эсэргүүсэн эрид шууд тэмсэнэ. Хэнэйшье мэдэһээр, энэ блок эмхидхэдэг американска империалистнууд тэндэ гол үүргые Японидо даалгахаар хараална, тиин японско сэрэгэй хүсэнүүдые ашаглаха гэжэ оролдоно. Дайн сэрэгтэ эсэргүү һанал бодол Японидо шэнээр байгуулагдаһан саг үргэлжын армиин солдадуудай дундашье үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Һаяхан 7 мянга үлүүтэй японско сэрэгэй алба хэгшэд, ондоогоор хэлэхэдэ 15-дахи хүн бүхэниинь, тангариг үгэхэһөө арсаа. 574 солдат американска хүлһэншэ болохоёо хүсэнгүй, армида алба хэхэһээ арсаа.

Япон арад дайн сэрэгые хүсэнэгүй. Энэ арад үнгэрһэн сагай һургаалые һанажа байна. «Япон арад үнгэрһэн дайн тухай үшөөл мартаагүй»,—гэжэ токийска радио мэдэрнэ. «Ньюсуик» мэтын иимэ хархис американска журналшье: «Дахин зэбсэгжүүлхэ гэһэн һанал Японии дотор үргэнөөр дэлгэрээгүй»,— гэжэ шаналан мэдэрхэ баатай болоо.

Американска монополинуудай дээрэмдэлгын политика Японии дотор ехэ зэбүүрхэл үүдхэнэ. Уол-Стридэй монополистнууд Японии дотор хэмгүй ехээр баяжаха аргатай болонхой. Американска монополинууд ба «Дзайбацугай» бүлэгэй японско нүхэсэгшэдынь яаралтай зэбсэгжэлгэ хэжэ, угаа ехэ ашаг олзо олоно. Харин Японии ажалшад оронойнгоо милитаризацилгын хүшэр хүндэ бүхы хойшолонгуудһаа зобожо тулижа байха баатай болоно. Американска конкуренциһээ болжо, японско жэжэ ба дунда зэргын промышленнигууд үгырэн ядарна. Японско хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, оной түрүүшын хахад жэл соо... бүри жэжэ ба дунда зэргын... предприятинууд һандаран хоосо... байгаа.

Американска монополинуудай холбоотой промышленнигууд бо... наймаашадһаа бэшэ, японско... мышленнигууд болон наймаа... американска империалистнуу... дурагүй хараа бодол баримта... Тэдэ японско промышленнигууд... лон наймаашад американска зэ... дэгшэдһээ ороноо сүлөөлхэ гэ... үргэн ниитэ арад зоной эрилт... дэмжэнэ, эб найрамдалда дурат... политика бэелүүлхыень, Совет... Союзтай, арадай Хитадтай боло... найрамдалда дуратай бусад гү... нүүдтэй худалдаа наймаанай ба... шэ ондоо харилсаануудые тогт... хыень правительствоһаа эринэ.

СССР-тэй ба Хитадтай нэ... хээ һаа, Японии ехэ шадаха ба... гэжэ японско хэблэл мүнөө... гаяа олон бэшэдэг болонхой. Я... Хитад хоёрой хоорондохи худалдаа наймаанда туһалха общество о... дотор байгуулагдаа. Демократи... ка лагериин ороннуудтай хэгдэ... худалдаа наймаан США-гэй зо... хы бүлэг ноурнуудай эрилтэр... заарлагдаһан байгаа. Тиин... дурсагдаһан общество тэрэ хиа... лалтые болюулха эрилтэ табиба.

Японско нацын эрхим түрүү б... хүнүүд американска эзэмдэлг... США-гэй агрессивнэ хүсэнүү... аша туһада ороноо дахин зэб... жүүлгэдэ эсэргүүгээр эршэмтэй... га тэмсэл хэнэ. Японско патриод... эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй, н... дааха байдалай түлөө, эб найрам... лай, арадуудай аюулгүй байдал... түлөө улам зоригтойгоор тэмсэ... байна. Үнэн зүб энэ тэмсэл хэхэ... японско патриодуудые эб найр... далда дуратай бүхы арадуудые... һаналтайгаар дэмжэнэ.

П. Крайнов.

Редакторай орлогш...
Д. Л. ЛОБСАН...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря — 3-23, партийной жизни, сельского хозяйства — 10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем — 11-05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00894. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 40...